

На власні
очі

У Німеччині є мотивація надавати
нам військову підтримку

► СТОР. 3

Культура

Нестаріючий
старійшина нашої
анімації

► СТОР. 10

Офіційно

Закон України

Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо застосування режиму експортного забезпечення на період дії воєнного, надзвичайного стану

► СТОР. 15

У НОМЕР:

Повертаємося в європейську родину

Уряд
пропонує
відновити
довоєнний стан
системи
оподаткування

Готується законопроект

У Верховній Раді зареєстровано урядовий законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» (№ 8401). Ухвалення цього проекту закону є однією з вимог Міжнародного валютного фонду в рамках Меморандуму нової Моніторингової програми для України, у якому йдеться про якнайшвидше відновлення довоєнного стану системи оподаткування. ► СТОР. 2

Спортсмени
з росії та білорусі
не мають брати
участь
в Олімпійських
іграх-2024

Майже 40 країн можуть об'єднатися, щоб не допустити російських і білоруських спортсменів на Олімпійські ігри 2024 року. Про це агенція Reuters заявив міністр спорту і туризму Польщі Каміль Боргнічук. «Я переконаний, що учасники зустрічі, яка запланована на 10 лютого, дійдуть висновку, що понад 30 (чи, можливо, 40) міністрів спорту, включно з міністрами США, Великої Британії, Канади, Австралії та Японії, рішуче відхилять ідею дозволити спортсменам з росії та білорусі взяти участь в Іграх, — сказав міністр спорту і туризму Польщі. — Враховуючи це, я не думаю, що ми матимемо справу з жорсткими рішеннями щодо Олімпіади, і якщо ми бойкотуватимемо Ігри, то коаліція, частиною якої ми станемо, буде достатньо широкою, щоб зробити проведення Ігор безглуздом». ► СТОР. 5

Фото: president.gov.ua

Учора в Києві відбувся історичний 24-й саміт Україна — Європейський Союз. По-перше, це було перше зібрання високого рівня, в якому Україна брала участь уже не як сусід, а як кандидат на вступ. По-друге, саміт за планом мав відбуватися у Брюсселі, але був проведений у Києві, аби вкотре продемонструвати солідарність з нашим народом, який стикнувся з найжахливішими випробуваннями за увесь період незалежності. І по-третє, це була не просто зустріч політи-

ків з відповідними заявами про підтримку, цей саміт мав потужну практичну складову. До столиці прибули 16 єврокомісарів, кожен з яких провів тривалі зустрічі зі своїми українськими колегами, а Президент Володимир Зеленський, Прем'єр-міністр Денис Шмигаль разом із Президенткою Європейської комісії Урсулою фон дер Ляєн перед самітом головували під час спільних консультацій уряду України та колеги Європейської комісії. ► СТОР. 5

ПОДІЇ

Громади навчаються
працювати з інвестором

Інвестиційний паспорт з ідеями для бізнесу, логістикою та кадровим потенціалом тридцяти населених пунктів розробили та затвердили у Новопокрівській громаді.

У кожному з цих пунктів провели інвентаризацію. При цьому вивчали, який бізнес працює і що можна створити у перспективі. Також аналізували комунікації, логістику і кадровий потенціал. Результати об'єднали в паспорті.

«Цей документ не лише про нові бізнес-можливості. Він і про діючі підприємництва, які потребують інвестицій. Представитимемо його на бізнес-майданчиках. Сподіваємося у майбутньому на створення нових робочих місць, залучення додаткових коштів для розвитку наших населених пунктів», — розповіла голова громади Людмила Муркович. ► СТОР. 4

На часі — соціальне житло

За час повномасштабної війни 220 тисяч українців із різних міст тимчасово зупинилися у Хмельницькій громаді. А тепер у місті та навколишніх селах проживає майже 25 тисяч внутрішньо переміщених осіб. Серед них у черзі на соціальне житло перебувають майже дві з половиною сотні.

Міська влада пропонує два проекти забезпечення їх житлом. Перший вже почали реалізовувати: проводять реконструкцію двох нежитлових приміщень, де облаштовують смарт-кімнати гуртожиткового типу для понад двох сотень людей. Роботи виконуються за грантові кошти ЄС. Завершити все і поселити там людей хочуть восени.

Другий проект — це будівництво капітального житла на вільних земельних ділянках. Туди підведуть воду, каналізацію, організують систему теплопостачання, збудують котельню.

Такі ідеї отримали схвалення у ЄС, тому навесні очікують надходження коштів і початок будівництва. Зведене житло буде соціальним і обов'язково перебуватиме у комунальній власності громади, повідомляє наш власкор Ірина КОЗАК.

Підпишіться на наші Facebook:
<https://www.facebook.com/GolosUkraine>
Telegram-канал:
<https://t.me/GolosUkraine>
Twitter:
https://twitter.com/Golos_Ukraine
аби отримувати інформацію про події в Україні та світі виключно з достовірних джерел.

КОРОТКО

■ В Одесі розподіляють, за ухвалою сесії міськради, часткову компенсацію вартості закупівлі електрогенераторів для ОСББ. Загальна сума — 409 300 грн. Першими стали шість ОСББ Приморського району міста. Відшкодування не можуть перевищувати 70% вартості, але не понад 100 тис. грн для учасника, повідомляє наш власкор В'ячеслав ВОРОНКОВ.

■ Прикордоння Чернігівщини продовжує знелюднюватися. Так, із села Єліне Сновської громади за кілька днів виїхали десять мешканців. Це сталося після останнього обстрілу, коли у погріб, де переховувалися люди, прилетіла російська міна. Четверо осіб загинули, один чоловік поранений. Його доправили до Сновської районної лікарні, повідомляє наш власкор Василь ЧЕПУРНИЙ.

Руслан Стефанчук: Наш незмінний курс — набуття статусу члена Європейського Союзу

«Саміт Україна—ЄС. Навіть попри воєнні умови, висока зустріч проходить у Києві».

Попри воєнні умови, 23 червня 2022 року Україна отримала статус кандидата на членство ЄС.

І попри воєнні умови, Верховна Рада України зробила свою роботу в частині виконання семи рекомендацій Європейської Комісії, — зазначив у Фейсбукі Голова Верховної Ради Руслан Стефанчук.

Голова парламенту підкреслив: ми добре усвідомлюємо, що вступ до ЄС — це непростий процес. Але ми рухаємося максимально швидко.

Тому сьогодні для нас важливо отримати:

— схвальну оцінку проведеної законотворчої роботи для виконання рекомендацій ЄК;

— визнання досягнутого прогресу в імplementації Угоди про асоціацію та адаптації нашого законо-

давства до *acquis communautaire*;

— позитивний сигнал щодо готовності ЄС до відкриття переговорів про вступ у поточному 2023 році;

— підтвердження намірів сторін щодо подальшої інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС;

— посилення військової та фінансової допомоги;

— продовження санкційного тиску на РФ.

«Наш незмінний курс — повернення у європейську родину та набуття статусу члена Європейського Союзу», — наголосив Руслан Стефанчук.

Фото: rada.gov.ua

Європарламент підтримує початок переговорів про вступ України до ЄС

Заступниця Голови Верховної Ради України Олена Кондратюк привітала ухвалення Європейським Парламентом резолюції про перспективи членства України в ЄС, яку європарламентарії прийняли на підтримку Саміту Україна—ЄС у Києві.

У документі євродепутати закликали «працювати над початком переговорів про вступ і підтримати дорожню карту, яка окреслює наступні кроки, щоб забезпечити приєднання України до єдиного ринку ЄС».

«Європарламент повторно підтвердив свою прихильність майбутньому членству України в ЄС після офіційної заявки країни 28 лютого 2022 року. Євродепутати наголосили, що приєднання є процесом на основі досягнень, який передбачає дотримання відповідних процедур, а також виконання пов'язаних з ЄС реформ і критеріїв вступу. Вони також запрошують

українську владу якнайшвидше запровадити суттєві реформи для ефективного узгодження з критеріями членства в ЄС», — роз'яснила положення резолюції Віцеспікерка Олена Кондратюк.

У документі окремо наголошується, що ЄС має посилити підтримку України.

«Європарламент закликає країни-члени ЄС збільшити та прискорити військову допомогу Києву, зокрема надання зброї, а також істотну політичну, економічну, інфраструктурну, фінансову та гуманітарну підтримку», — йдеться в резолюції.

Олена Кондратюк висловила вдячність Президентці Європарламенту Роберті Мецолі та колегам-депутатам з Європарламенту за послідовну і потужну підтримку вступу України до ЄС.

«Навіть в умовах повномасштабної війни Верховна Рада довела, що

ми готові до максимальної злагодженої роботи, коли йдеться про набуття членства України в Євросоюзі та виконання відповідних критеріїв Парламенту України у 2022 році прийняв 50 євроінтеграційних законів. Це дозволило отримати статус країни-кандидата на членство в ЄС, виконати сім основних критеріїв Єврокомісії та відкрити шлях до початку переговорів про вступ», — зауважила Віцеспікерка українського парламенту.

Олена Кондратюк також запевнила, що Верховна Рада України «рішуче налаштована працювати і рухатися далі, адаптуючи українське законодавство до європейських стандартів, щоби втілити мрію і бажання Українського народу про якнайшвидше членство в Європейському Союзі».

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.

Уряд пропонує відновити довоєнний стан системи оподаткування

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

«Виконання відповідних маяків Меморандуму дозволить відкрити шлях до повноцінної програми співпраці з Фондом (Upper-Credit Tranche), із залученням відповідного фінансування вже цього року», — зазначили у Міністерстві фінансів України, підкресливши, що проект закону не має на меті підвищення чи запровадження нових ставок податків.

Цим законопроектом пропонується внести зміни до законодавства в частині обмеження з 1 липня 2023 року дії мораторію на проведення податкових перевірок, особливостей застосування спрощеної системи оподаткування у вигляді єдиного податку в розмірі 2 відсотків, норм щодо при-

зупинення відповідальності за порушення вимог Закону «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг».

Пропонованими змінами до Податкового кодексу, Закону «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та Закону «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» пропонується встановити, що їхні окремі норми діятимуть до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України, проте не пізніше 1 липня 2023 року.

Зокрема, йдеться про:

— можливість для фізичних осіб-підприємців та

юридичних осіб бути платниками єдиного податку III групи із застосуванням ставки єдиного податку в розмірі 2 відсотків від суми доходу;

— можливість для фізичних осіб-підприємців платників єдиного податку I та II груп не сплачувати єдиний податок;

— зупинення проведення документальних перевірок;

— зупинення перебігу строків (строків подання податкової звітності, строків проведення перевірок, строків отримання податкової інформації контролюючими органами, строків проведення процедури адміністративного оскарження тощо), визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи;

— незастосування штрафних санкцій за порушення податкового законодавства;

— незастосування штрафних санкцій за порушення правилості нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

— незастосування штрафних санкцій за порушення порядку використання реєстраторів розрахункових операцій.

Крім того, законопроектом № 8401 пропонується установити, що в разі сплати платником податків протягом 30 календарних днів з дня, наступного за днем отримання податкового повідомлення-рішення, суми податкового зобов'язання, нараховано-

го за результатами документальних перевірок, які були відновлені або розпочаті з 1 липня 2023 року та завершені до дня припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України, штрафні (фінансові) санкції (штрафи), нараховані на суму такого податкового зобов'язання, скасовуються, а пеня не нараховується. Водночас сума сплаченого податкового зобов'язання не підлягає оскарженню.

Також передбачається врегулювання питання оподаткування податком на прибуток підприємств «перехідних» операцій з відвантаження (надання) товарів (робіт, послуг), які було розпочато в період сплати єдиного податку та завершено в період сплати податку на

прибуток підприємств, з метою усунення подвійного оподаткування таких операцій цими податками.

На думку уряду, окрім виконання Україною зобов'язань в рамках Меморандуму про економічну та фінансову політику від 8 грудня 2022 року, ухвалення законопроекту також сприятиме збільшенню податкових надходжень. За попередніми оцінками, скасування права для фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб бути платниками єдиного податку III групи із застосуванням ставки єдиного податку в розмірі 2 відсотків від суми доходу дозволить додатково залучити у 2023 році до бюджету майже 8 мільярдів гривень.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Можуть встановити тимчасові особливості врахування витрат на генератори

У Верховній Раді зареєстровано законопроект про внесення змін до Перехідних положень Податкового кодексу України (№ 8391), яким пропонується визначити тимчасові особливості врахування витрат на придбання та ремонт інверторів, акумуляторів, електрогенераторних установок, понесених всіма категоріями платників податків.

Повномасштабна війна росії проти України призводить до значних руйнувань, в тому числі у промисловій та соціальній інфраструктурі країни, а розпочаті ворогом масштабні обстріли енергетичних об'єктів спричинили значний дефіцит потужностей в електромережі країни.

Щоб забезпечити роботу енергетичної системи,

в Україні були запроваджені стабілізаційні, а частіше й аварійні відключення електропостачання в усіх регіонах країни. В цих умовах багато підприємств та підприємців, а також громадяни України були вимушені придбати інвертори, акумулятори та генератори, а вартість таких товарів зросла майже втричі через дефіцит на ринку.

Для юридичних осіб платників податку на прибуток та фізичних осіб-підприємців на загальній системі оподаткування такі витрати нині не включаються до витрат поточного періоду. А це фактично збільшує рівень оподаткування. Автори законопроекту зазначають, що протягом п'яти років через механізм амортизації ці витрати перенесуться до собівартості продукції, а платники єдиного податку та громадяни взагалі не мають можливості врахування таких витрат при сплаті податків.

Саме тому законопроектом пропонується запровадити механізм врахування витрат на придбання та ремонт інверторів, акумуляторів, електрогенераторних установок при сплаті податків юридичними та фізичними особами, а також пального до них (для платників податків, які не враховують витрати при визначенні розміру податків), тимчасово визначивши особливості врахування таких витрат. Для юридичних осіб платників податку на прибуток ці витрати пропонується віднести до витрат звітного періоду (зменшити податок на

прибуток на 18 відсотків від їх вартості). Для фізичних осіб-підприємців, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, витрати не підлягатимуть амортизації та відноситимуться до витрат звітного періоду (зменшення податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) на 18 відсотків від їх вартості). А для юридичних та фізичних осіб — платників єдиного податку — витрати на їх придбання та ремонт, а також витрати на придбання 1000 літрів пального зменшуватимуть оподаткований дохід (зменшення єдиного податку на 5 відсотків від

розміру витрат). Витрати громадян на придбання та ремонт енергогенеруючих систем, а також витрати на придбання 1000 літрів пального до них пропонується включати до податкової знижки (повернення з бюджету ПДФО — 18 відсотків від розміру витрат).

Такий підхід дозволить врахувати вимушені витрати на купівлю та ремонт інверторів, акумуляторів, генераторів та пального до них і частково компенсує вимушені витрати, вважають автори законопроекту.

Надія СМІЯН.

У Німеччини є мотивація надавати нам військову підтримку Адже путін воліє зруйнувати спільні цінності

Німеччина беззаперечно стоїть на боці України, яка захищає свою землю від російських загарбників. Тож усіляко підтримує і продовжує надавати нашій державі допомогу, в тому числі й військову. На цьому наголосила віцепрезидентка Бундестагу Федеративної Республіки Німеччина Катрін Гьорінг-Екардт (на знімку ліворуч). Вона разом із заступницею Голови Верховної Ради України Оленою Кондратюк (на знімку праворуч) відвідала населені пункти Київщини, які зазнали жахливих руйнувань від обстрілів російських загарбників навесні минулого року, — Бородянку та Бучу.

— Ми не просто засуджуємо загарбницьку війну путіна, але всіма можливостями підтримуємо Україну, — зазначила німецька гостя. — І наша основна мотивація полягає в тому, що Україна разом з Європою повинні мати своє спільне майбутнє. Але путін воліє зруйнувати наші спільні цінності. Він хоче знищити Україну, її майбутнє, її мову, культуру, її ідентичність. Адже саме мова і культура важливі для ідентичності. Тому ми надаємо підтримку і в галузі освіти, і в гуманітарній сфері, і у відбудові зруйнованих населених пунктів. Але до цього належить і зброя. І Німеччина постачає її у великих обсягах.

Під час брифінгу в Бородянці (тут чимало багатопверхівок під час минулорічних обстрілів було пошкоджено і визнано непридатними для проживання, але селище поступово відбудовується) Олена Кондратюк подякувала Бундестагу за підтримку у військовій, фінансовій, безпековій, гуманітарній сферах.

— Пані Катрін зараз — уособлення такої активної позиції в парламенті Німеччини, — наголосила українська політикиня. — Адже завдяки їй ми отримали танки «Леопард». Чекаємо якнайшвидше їхнього прибуття. Коли ми спостерігаємо сьогодні за тими процесами, які відбуваються у Бородянці, — це якраз промовистий випадок, коли звичайні наші співвітчизники роблять незвичайні речі. Бачимо, що цей населений пункт, незважаючи на постійні обстріли, як і всієї України, люди від-

новлюють. Дякуючи благодійним фондам, міжнародним партнерам, нашими союзникам іде відбудова. Утім, коли говоримо про важливість гуманітарної допомоги, згадуємо, що найбільше необхідна протиповітряна оборона. У цьому контексті важливо, що наші військові проходять навчання в Німеччині (це вже відомо з відкритих джерел), де освоюють сучасну техніку ППО, вміння працювати на зенітно-ракетних комплексах Patriot. Для нас важливі ці моменти і розуміння, що лише разом можемо перемогти спільного ворога, захистити демократію.

Олена Кондратюк наголосила також на перспективах міжпарламентської співпраці: «Дуже розраховуємо, що саме такі приїзди —

створення міжнародного трибуналу, що дасть змогу домогтися виплат агресором справедливих репарацій для України».

Треба сказати, що Катрін Гьорінг-Екардт виявилася доволі допитливою. Вона надовго зупинялася біля розбомблених об'єктів соціальної інфраструктури, детально розпитувала місцевих жителів, котрі постраждали від російських «асвабдате-

лошуючи при цьому, що в Бундестазі представляє Партію зелених. Натомість люди раділи таким корисним презентам, адже ремонтувати домівки і налагоджувати мирне життя часто доводиться без світла. Як і по всій країні, тут його відключають після ударів рашистів по українських енергетичних об'єктах по декілька разів на добу.

товленні екологічної упаковки зі шпону для продуктів харчування і значно постраждало від бомбардувань. Незважаючи на складну ситуацію, всілілі потужності було розміщено у складських приміщеннях, де знову налагоджено виробництво. Отже, вдалося зберегти значну кількість робочих місць. За словами директора підприємства Анатолія Іваненка, свою продукцію продовжують реалізувати до Іспанії та інших країн.

А в Бучі об'єктом уваги гостей став Пластовий вишкільний центр. За словами його директорки Діани Придми, із самого початку повномасштабного вторгнення російських військ у закладі займались розповсюдженням гуманітарної допомоги серед місцевих мешканців та переселенців. Також тут постійно збираються діти, зокрема й ті, родини яких переїхали до Бучі із зони активних бойових дій (на знімку). Психолог Вікторія Нечипоренко та інші небайдужі лікують малечу від війни, роблять усе, аби вони змогли забути про її жахіття.

Валерій ДРУЖЕНКО.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

наочне свідчення того, що на рівні всіх парламентів буде прийнято резолюції, які стосуються справедливості. А саме — визнання росії країною-терористом,

лей», про їхні проблеми і роздавала заздалегідь підготовлені німецькою делегацією подарунки. Найчастіше — ліхтарики, які живляться від сонячної енергії, наго-

У Бородянці поважні гості завітали до одного з місцевих підприємств, яке також можна вважати символом незламності. Воно спеціалізується на виго-

Ворог не пройде...

Командувач Об'єднаних сил ЗС України генерал-лейтенант Сергій Насв про заходи протидії проникнення диверсійно-розвідувальних груп противника на об'єкти критичної інфраструктури:

«На даний час охорона та оборона державних об'єктів критичної інфраструктури в Північній операційній зоні здійснюється за посиленням варіантом.

Для відбиття можливого проникнення на територію України озброєних військових груп противника на основних маршрутах можливого руху облаштовано вогневі опорні пункти, а також організовано взаємодію з

підрозділами всіх Сил оборони щодо порядку оповіщення в разі виявлення диверсійно-розвідувальних груп противника.

Щоденно на ділянках відповідальності виставляються посилені прикордонні наряди, здійснюється моніторинг прилеглої території з використанням безпілотної авіації, ведеться постійне спостереження за повітряною обстановкою всіма засобами протиповітряної оборони.

Крім того, проводяться заходи з додаткового інженерного облаштування позицій та нарощування інженерного обладнання».

Розширити зерновий коридор

Голова Комітету Верховної Ради України з питань агропромислової політики Олександр Гайду вважає, що миколаївські порти мають приєднатися до роботи зернового коридору.

«Очікуємо на підтримку міжнародної спільноти та розширення зернового коридору, — зазначив парламентарій у Фейсбуці. — За півроку роботи зернового коридору Україні вдалося експортувати 19 мільйонів тонн агропродукції. Лише за останній тиждень через порти Великої Одеси відправили 664 тисячі тонн продовольства, що на третину менше за обсяги позаминулого тижня».

Водночас, зауважив народний депутат, Миколаїв залишається

поза зерновим коридором. Як наслідок — сотні людей без роботи. Аграрії недоотримують кошти, адже витрати на логістику «з'їдають» доходи від урожаю. «Коли саме Миколаїв приєднається до роботи зернового коридору, відповіді поки що немає. Зараз ми бачимо, що рф використовує його як інструмент маніпуляцій та тиску на міжнародну спільноту», — зазначив Олександр Гайду, підкресливши, що розширення зернового коридору необхідне для того, щоб не допустити продовольчої кризи у світі.

Олена ІВАШКО.

Миколаївська область.

Інформація в умовах воєнного стану: що говорити і про що мовчати?

Питанню забезпечення органами державної влади та місцевого самоврядування центральних областей України інформаційних прав в умовах воєнного стану був присвячений круглий стіл, який пройшов у Хмельницькій ОВА. До обговорення долучилися представники програми розвитку ООН в Україні, Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, перший заступник начальника ОВА Сергій Тюрін, представники районних військових організацій, органів місцевого самоврядування області. В обговоренні також узяли участь представники обласних і районних військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування Чернівецької, Черкаської, Кіровоградської та Вінницької областей.

Учасникам круглого столу представили дані моніторингу, під час якого оцінювалася якість оприлюднення публічної інформації на офіційних вебсайтах державних органів, а також надання відповідей на інформаційні запити та звернення громадян в умовах дії обмежень, пов'язаних із запровадженням воєнного стану.

Як зауважила представник Уповноваженого з інформаційних прав Юлія Деркаченко, з початком війни органи державної влади та органи місцевого самоврядування зіштовхнулися з недоліками чинних законів, які стосуються доступу до інформації, адже виникає чимало запитань, яку інформацію можна оприлюднювати, а яка є тільки службовою. За словами посадовця, торік Департамент моніторингу додержання інформаційних прав секретаріату Уповноваженого Верховної Ради з прав людини опрацював майже 13 тисяч повідомлень. Тож ця проблемні аспекти відображено в результатах моніторингу.

— Треба пам'ятати, що з початком повномасштабної агресії країна перейшла в інший інформаційний вимір, — зазначив перший заступник начальника Хмельницької ОВА Сергій Тюрін. — Сьогодні інформація — це той чутливий фактор, який може бути як інструментом для змін та Перемоги, так і приводом до підступного удару з боку ворога. Владі в умовах воєнного стану потрібно знайти своєрідну золоту середину, обережно та професійно підходити до оприлюднення тих чи інших відомостей, щоб, з одного боку, залишатись відкритою всередині країни і водночас закритою для ворога.

Зробити це буває доволі складно. Тому такі обговорення вкрай важливі, бо вони виявляють ті проблеми, на які потрібно швидко реагувати. Таке спілкування дає змогу знайти рішення, яким чином надати максимум інформації і водночас як убезпечитися від розкриття важливих даних, які можуть бути використані ворогом, котрий постійно готовий завдавати шкоди нашій державі чи будь-якій окремій громаді, використовуючи всі можливості.

Після обговорення також відбувся тренінг щодо аспектів дотримання інформаційних прав в умовах воєнного стану. Спикери надали практичні рекомендації щодо особливостей розгляду запитів на публічну інформацію, яка становить суспільний інтерес, відстрочки в їх задоволенні, а також щодо необхідності обґрунтування правомірності обмеження доступу до інформації при наданні відповіді на запит.

Ірина КОЗАК.

Хмельницька область.

До 152-річчя від дня народження Лесі Українки літературно-меморіальний музей у Звягелі оголосив книжковий челендж у соціальних мережах. Для участі в акції, мета якої — популяризувати творчість Лесі, необхідно сфотографуватися з улюбленою книгою її авторства або про неї. Світлинку викласти з хештегом #LesyaBookChallenge2023, вказавши назву, автора і рік видання. І обов'язково — передати естафету своїм друзям. Акція триватиме до 25 лютого, *інформує наш власкор Оксана Лук'яненко*

ДНІПРО:

Громади навчаються працювати з інвестором

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

І додала, що у громаді намагаються створювати сприятливі умови для інвесторів.

Як зазначили в ОВА, розробити аналогічні документи громадам допомагають експерти «U-LEAD з Європою».

«До участі у проекті долучили п'ять громад області. Жодна з них раніше не мала інвестиційного паспорта. Та нині це необхідність, бо попереду відбудова країни», — розповіла директор Дніпропетровського регіонального офісу Програми «U-LEAD з Європою» Олена Тертишна.

Експерт «U-LEAD з Європою» Микола Дурман зазначив, що у Новопокровській громаді, наприклад, ставку роблять на підприємництво у сфері сільського господарства. На його думку, наявна інфраструктура згодиться для розведення худоби і створення заводів з переробки молока та м'яса.

«Як бізнес-ідею запропонували і створення сироварні. Для цього у громаді є сировина — тут розводять корів та кіз. На базі закинутих гаражів можна організувати виробництво з виготовлення палетів. Для кожної з цих ідей є необхідна інфраструктура», — впевнений експерт.

Слід зазначити, що під час роботи над створенням інвестиційних паспортів представники громади від експертів вчилися того, як бачити можливості, вміти їх презентувати та вести перемовини з інвесторами.

Володимир РИБАЛЬЧЕНКО.

Виставка, присвячена Одесі, відкрилася у США

В Українському музеї Нью-Йорка відкрилася фотовиставка американки українського походження Олени Ємчук. На ній представлено вибрані роботи автора з книги фотографій ODESA.

Фотокнига побачила світ влітку 2022 року. Торік це видання увійшло в топ найкращих арт-збірників за версією американського журналу Time.

У книзі представлені фотографії, зняті в період з 2014-го до 2019-го. Портрети молодих одеситів у військовому спорядженні, які готові вирушити на війну, переплітаються зі світлинами молоді, яка веде романтичне життя. Також представлені образи української жінки. На знімках фотограф демонструє мужність мешканців міста, незламність українського народу.

— Українські жінки такі витривалі та сильні! Протистояти таким жорстокостям і залишатися життєрадісною є особливою рисою української жінки, — зазначила Олена Ємчук.

Нагадаємо, що Олена Ємчук — культовий фешн-фотограф. У дитинстві переїхала з Києва до США.

В'ячеслав ВОРОНКОВ.

ЧЕРНІГІВ:

Голова грав... голову

Корюківський міський голова Ратан Ахмедов у виставі місцевих театральних аматорів зіграв важливу роль. Це була роль пана Голови у виставі «Вечори на хуторі біля Диканьки».

Дійство мало відбутися ще в лютому минулого року, але повномасштабне вторгнення РФ зірвало плани. Тепер твір Миколи Гоголя ожив на

сцені Корюківського міського будинку культури. У виставі зіграли два десятки прихильників театального мистецтва, серед яких уже традицій-

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК:

Сітка за день? Запросто

У ліцеї № 23 імені Романа Гурика зимові канікули використали для плетіння маскувальних сіток та приготування смаколиків для бійців.

До процесу залучені працівники закладу та учні.

Приходять і мешканці міської громади. Приміром, переселенка Ірина Журавльова швидко опанувала техніку виготовлення маскувальних сіток. Ліцеїсти виторочують нитки з мішків для плетіння захисних костюмів «кікімор». Хтось залучений на кухні для виготовлення голубців та вареників, хтось приніс домашнє печиво для передачі на передову.

«Ви колись бачили, як працюють мурахи в мурашнику? Злагоджено. Продуктивно. Швидко. Якісно. У дитинстві спостерігала, — емоційно передала процес волонтерка Анна Першина. — Вчора ця картина була перед

очима. Сітка за день? Запросто. Чітко налагоджені процеси: одні мотують і ріжуть нитки, інші фор-

мують пучки, плетуть. Ось так минають канікули в колективі, котрий переймається долею України,

ЗСУ і наближає Перемогу!»

Людмила СТРАЖНИК.
Фото надано автором.

ВІННИЦЯ:

Знайшли нові ринки — наростили обсяги виробництва

Акціонерне товариство «Завод «Маяк» в умовах війни не тільки зберегло обсяги виробництва, а й наростило їх. Підприємство спеціалізується на виготовленні широкого асортименту електронагрівальних приладів під торговельною маркою «Термія». Серед них — настінні та універсальні конвектори, маслonaповнені радіатори, електричні котли, теплові вентилятори, електроплити.

«Коли почалася велика війна, ми не розуміли і не знали, як маємо працювати і жити далі, — розповів голова наглядової ради підприємства Петро Кузнецов під час зустрічі з головою Вінницької обласної В'ячеславом Со-

коловим, який ознайомився з роботою заводу. — Найперше постали питання логістики, виникли проблеми з експортом через «закрите» Чорне море. На внутрішньому ринку скоротився попит на наші вироби».

Вийти із ситуації вдалося завдяки налагодженню зв'язків з новими партнерами та пошуку логістичних шляхів.

На заводі нараховується півтисячі працівників, і тому збереження такого виробництва дає можливість заробляти кошти, годувати сім'ї.

Завод «Маяк» є одним з найстаріших підприємств області, його продукція залишається конкурентоспроможною на

внутрішньому і зовнішньому ринках. Таку думку висловив голова облради В'ячеслав Соколовий після ознайомлення з виробництвом. За його словами, обласна влада підставить плече для розв'язання низки проблем, що їх озвучили керівники товариства.

Колектив «Маяка» також допомагає військовим, виготовляє низку непрофільних замовлень. Ще одна продукція — комплектуючі для апарату Ілізарова, що використовуються у медицині.

Віктор СКРИПНИК.

КАЛЕЙДОСКОП ВІСТЕЙ

У волонтерському строю — колектив ліцею

Полтава. У Кременчуці представники ліцею ім. Т. Шевченка передали бійцям 95-ї десантно-штурмової бригади генератор.

Це автономне джерело електроживлення наші воїни використовуватимуть на передовій. До збору коштів на його придбання долучилися учні та їхні батьки, вчителі й працівники закладу. Тож у волонтерський строй став фактично весь колектив ліцею.

А нещодавно вони об'єдналися з литовськими волонтерами й разом купили термінал високошвидкісного Інтернету Starlink. Пристрій зв'язку передали бійцям Грузинського національного легіону.

Василь НЕЇЖМАК.

Лікарням додали кисню

У Сумах, у дитячій клінічній лікарні Святої Зінаїди, запрацювала потужна киснева станція. Це вже дев'ятий такий об'єкт, облаштований у регіоні. Більшість їх відкрили під час пікового загострення коронавірусної пандемії, але важлива робота триває і нині, її не зупинила навіть війна.

Разом із криціліндрами та іншим допоміжним об-

ладнанням тепер киснем забезпечено весь ліжковий фонд дитячої лікарні, а це — 173 точки. Станція коштує майже 3,2 млн грн і придбана для сумчан Міністерством охорони здоров'я України.

Володимир ЧЕРНОВ.

ЦИФРА

33 млн грн станом на 31 січня повернуто підприємством «Дніпропетровськгаз Збут» на рахунки понад 22 тис. споживачів за переплату за газ завдяки погашенню користувачами боргів.

Вл. інф.

І надалі підтримуватимуть переселенців

Краматорськ. Представники Міжнародної організації з міграції обговорили з посадовцями обласної влади Донецчини питання подальшої допомоги людям, які постраждали від війни.

Під час робочої зустрічі представників МОМ із заступницею голови Донецької ОВА Юлією Костюніною та керівниками департаментів облвійськадміністрації

йшлося про плани підтримки місць розміщення евакуйованих осіб, проведення спільних заходів для гуманітарної допомоги й запобігання та протидії домашньому насильству. Посадовиця також поінформувала міжнародних партнерів про поточні першочергові потреби вимушених переселенців та їхні нагальні проблеми.

Владислав ЛЕОШКО.

У полі на міні підірвався бульдозер

Київ. У селищі Макарів Бучанського району 2 лютого на полі гусеничний бульдозер підірвався на протитанковій міні. Про це повідомили в ГУ Держслужби з надзвичайних ситуацій Київської області.

Фахівці, котрі прибули на виклик, встановили, що гусеничний бульдозер рухався по польовій дорозі і наїхав на протитанкову міну, в результаті чого підірвався. Водій бульдозера дістав травми, його життю нічого не загрожує.

Піротехнічна група обстежує територію, щоб перевірити, чи немає там інших вибухонебезпечних предметів. А рятувальники тим часом закликають бути обережними і без потреби не пересуватися польовими дорогами та не виїжджати на узбіччя.

Вл. інф.

Повертаємося в європейську родину

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Під час спільних консультацій уряду України та колегії Європейської комісії (на знімку — її учасники) Володимир Зеленський зазначив: «Ментально ми вже разом — Україна та Європейський Союз. Повсякденність нашого життя вже об'єднується. Вже не уявити об'єднаної Європи, об'єднаного європейського суспільства без України, без народу нашої держави. І наші інституції вже де-факто взаємодіють так, як це має бути між державою — членом ЄС і ЄС. Тепер ми це все маємо підтвердити на політичному й на юридичному рівнях».

Також він розповів про те, що Президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн передала звіт щодо другої частини відповідей України на опитувальник, наданий Єврокомісією в межах здобуття Україною статусу кандидата на вступ у Євросоюз. «У цьому звіті — ґрунтовний аналіз стану нормативно-правового наближення нашої держави до актів права Євросоюзу. Але це також, мені здається, і дещо більше. Це символ того, що мета повноцінного об'єднання України та Євросоюзу вже перейшла в конкретну, практичну й доволі швидку роботу на рівні урядовців, — зазначив Президент України. — Зараз на основі, зокрема, цього звіту Єврокомісії наш уряд почне селф-скринінг — змістовну самооцінку того, у чому ми вже достатньо зближені, а в чому ще треба й треба працювати, щоб узгодити законодавство України в конкретних галузях із правом Європейського Союзу. Яка мета при цьому? Я хочу, щоб це було дуже чітко зрозуміло: цей рік має стати тим часом, коли не залишиться жодної перепони для початку переговорів щодо повноправного членства України в ЄС».

Як наголосив Денис Шмигаль, за останній рік Україна досягла надзвичайного прогресу в питанні європейської інтеграції, а також у питанні впровадження пов'язаних

з нею реформ. Приєднання до ENTSO-E, скасування квот і мит на українські товари, лібералізація перевезень, «митний безвіз», приєднання до програми «Цифрова Європа», статус кандидата, сотні законів і урядових актів, направлених на зближення з ЄС.

Денис Шмигаль висловив очікування, що навесні цього року Європейська комісія надасть формальну оцінку прогресу виконання Україною семи рекомендацій разом із додатковими пропозиціями, за умови виконання яких Єврокомісія зможе рекомендувати Європейській раді розпочати переговори з Україною наприкінці 2023 року. «Дякуємо за представлення сьогодні оцінки рівня наближення українського законодавства до acquis ЄС. Зі свого боку плануємо розпочати оцінку імплементації європейських правил, директив і норм в українське законодавство. Буде зроблена оцінка до кожного із 35 розділів. Така оцінка стане основою для розробки Національної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС», — зауважив Денис Шмигаль.

Прем'єр-міністр також наголосив, що Україна сподівається на активізацію співпраці щодо відновлення та трансформації енергетичного сектору. Зокрема, що стосується питань розширення

можливостей імпорту електроенергії в Україну до 2 ГВт та підтримки проектів з децентралізації енергосистеми.

«Наприклад, започаткувати масштабну програму виробництва соняч-

ної енергії українськими домогосподарствами та громадами», — сказав прем'єр.

За підсумками спільних консультацій уряду України та колегії Європейської комісії було досягнуто конкретних рішень. Зокрема, підписано Угоду щодо участі України в програмі ЄС «Єдиний ринок» із бюджетом 4,2 млрд євро. Ця програма спрямована на забезпечення «зеленого» й цифрового переходів та сприятиме розвитку конкурентоспроможності українського бізнесу.

Україна та ЄС також започаткували стратегічне партнерство у сфері відновлюваних газів, що сприятиме побудові стійкої та інноваційної енергетичної системи України. Денис Шмигаль та Урсула фон дер Ляєн підписали відповідний Меморандум про взаєморозуміння.

Крім того, вже під час саміту було схвалено Пріоритетний план дій щодо посиленої імплементації зони вільної торгівлі між Україною та ЄС на 2023—2024 роки.

Фото зі сторінки у Твіттері Жозепа Борреля.

Резолюція надихає...

Європарламент у четвер, 2 лютого, ухвалив резолюцію, в якій закликає ЄС працювати над початком переговорів про членство України у блоці.

За проголосувало 489 євродепутатів, проти — 36, 49 — утрималися.

В ухваленому документі міститься вимога до Європейського Союзу «працювати над початком переговорів про вступ і підтримати дорожню карту, що окреслює наступні кроки, які дадуть змогу Україні приєднатися до єдиного ринку ЄС», повідомляє «Європейська правда». Підтверджуючи свою прихильність майбутньому членству України в ЄС після офіційного подання заявки 28 лютого 2022 року, депутати Європарламенту наголошують, що вступ є процесом, який ґрунтується на заслугах і передбачає дотримання відповідних процедур, а також виконання реформ і критеріїв вступу.

Євродепутати також закликають українську владу якнайшвидше запровадити істотні реформи, щоб ефективно відповідати критеріям членства в ЄС.

Крім того, Європарламент закликає країни-члени ЄС збільшити і прискорити військову допомогу Києву, зокрема надання зброї, а також необхідної політичної, економічної, інфраструктурної, фінансової та гуманітарної підтримки.

Резолюція також закликає лідерів на майбутньому саміті Україна-ЄС визначити пріоритети комплексного пакета відновлення для України. Цей пакет має бути зосереджений на допомозі, реконструкції та відновленні в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі.

Оцінюючи потреби України у відновленні, резолюція також повторює заклики Європарламенту до використання заморожених активів російського Центрального банку, а також активів російських олігархів для фінансування післявоєнної відбудови.

Окрім того, депутати Європарламенту закликають держави-члени якнайшвидше ухвалити десятиятий пакет санкцій проти Москви, а також постійно і проактивно пропонувати нові сектори та осіб для застосування санкцій.

єї програвшій битві було зламано російський дух, зламана її самовпевненість, зруйновано престиж російської армії у Європі. Через кілька місяців російський флот був повністю знищений, і росія капітулювала».

На його думку, зараз путін розпочав війну проти України за вихід росії до теплих морів, без яких вона нібито не може бути морською державою. Він також перелаявся, що прогресуюча і демократична Україна може стати альтернативою російському світу, який вирішив створювати російський диктатор. Бо він у самій росії не в змозі нічого запропонувати для покращення життя свого народу та нації, діє деструктивно, знищуючи будь-яку політичну альтернативу, яка загрожує йому.

Олександр БІЛИК.

У німецьких ЗМІ, котрі посилюються на главу дипломатії Євросоюзу Жозепа Борреля, повідомляється, що в рамках європейської тренувальної місії з надання військового сприяння Україні ЄС приймає на навчання 30 тисяч українських військових. Вони проходять його у Польщі та Німеччині. За словами Борреля, 15 тисяч із них будуть підготовлені вже у квітні. Крім іншого, вони отримають необхідні знання з обслуговування бойових машин, зокрема танкерів Leopard 2. Для цього Євросоюз має намір додатково спрямувати 45 млн євро для розширення місії з підготовки українських військових.

Наталія ПИСАНЬКА.

Берлін.

ПЛАНЕТА

Спортсмени з росії та білорусі не мають брати участь в Олімпійських іграх-2024

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

У четвер Польща, Литва, Латвія та Естонія виступили зі спільною заявою, в якій закликали міжнародні спортивні організації заборонити російським і білоруським спортсменам брати участь в Олімпійських іграх та інших змаганнях, доки триває війна росії в Україні.

Міністри спорту цих країн висловили вдячність спортивному руху за солідарність з українським народом і за підтримку, надану українським спортсменам, тренерам, спортивному персоналу після початку масованої воєнної атаки з боку росії. Водночас міністри засудили намагання МОК повернути на міжнародні змагання спортсменів країн-агресорів — росії та білорусі.

«У той час, коли вільні та демократичні країни об'єднують свої сили, щоб посилити підтримку України в її боротьбі проти агресивної війни росії, яку підтримує її союзник білорусь, і запровадити додаткові санкції проти росії як держави-спонсора тероризму, МОК починає пошук способів для участі спортсменів з росії та білорусі в міжнародних спортивних змаганнях, включно з Олімпійськими іграми в Парижі у 2024 році, що дає змогу використовувати спорт для легітимізації та відволікання уваги від загарбницької війни росії проти України», — йдеться у повідомленні, оприлюдненому на сайті литовського міністерства.

«Будь-які спроби Міжнародного олімпійського комітету повернути російських і білоруських спортсменів до змагань, навіть під нейтральним прапором, повинні бути відхилені», — наголосили міністри.

Прес-секретарка Білого дому Карін Жан-П'єр у четвер зауважила, що якщо ж МОК чи інші організатори змагань вирішать допустити спортсменів з росії та білорусі, то «має бути абсолютно зрозуміло, що вони не представляють росію чи білорусь», а використання офіційних державних прапорів чи символики має бути заборонене, **повідомляє «Голос Америки».**

У США вперше конфіскували гроші, які можуть передати на відновлення нашої країни

Американський суд конфіскував у російського бізнесмена Костянтина Малофєєва, котрий перебував під санкціями, 5,4 млн доларів, їх можуть передати на відновлення України.

Як передає Укрінформ, про це йдеться у рішенні федерального суду Мангеттена, ухваленому 2 лютого.

Влада США звинуватила Малофєєва, який є власником «православного» телеканала «Царьград ТВ», у фінансуванні сепаратистів у Криму.

У судових документах зазначено, що наприкінці минулого року Малофєєв намагався всупереч американським санкціям перевести кошти з рахунку в денверському банку Sunflower Bank діловому партнерові. Відтак ці гроші були конфісковані.

Зазначається, що це перше рішення про конфіскацію приватних російських активів, відколи міністерство юстиції США створило робочу групу KleptoCapture, яка має на меті вилучити фінанси спільників президента рф путіна у відповідь на вторгнення в Україну.

Болгарський вчений провів цікаву паралель між двома війнами, які розпочинав кремль

Відомий болгарський економіст і співголова інвестиційно-консалтингової компанії «Маконіс», доктор економічних наук Євген Кинев зізнався, що у студентські роки любив слухати радянську музику. Особливо подобався йому відомий вальс «На сопках Маньчжурії», мелодію якого він навіть награв на гітарі. Ця любов зберігалася до початку війни росії проти України.

«З її початком я перестав слухати улюблені російські вальси. А нещодавно дізнався про історію виникнення тексту мого улюбленого вальсу «На сопках Маньчжурії». І був дуже здивований, що вальс виник з нагоди поразки росії від Японії у 1905 році», — наводить слова Євгена Кинева болгарське видання «Актуально».

Він провів цікаву паралель між війною росії проти Японії з її нішньою війною в Україні: «Що спільного з війною в Україні? росія вступила у ту війну з Японією через своє нахабство та дурість. Зараз хтось справедливо каже, що безперервна територіальна експансія є формою фізичного існування росії. Тоді в Маньчжурії росія зіткнулася з інтересами

Японії як висхідної великої держави за контроль над Кореєю та частиною Китаю. Вона посилала на фронт велику, але погано вмотивовану та невідповідно вимушену масу солдатів, які мруть як мухи. Японці перемагали не тільки військовою тактикою, а й тому, що змогли корумпувати високого російського военачальника. Найбільша кровопролитна битва на суші сталася за Мокден (Китай). Там на сопках Маньчжурії російська армія була оточена японською піхотою і під час спроби вийти із засідки втратила вбитими понад 90 000 бійців. Після ці-

Екіпажі бойових машин навчатимуть у Німеччині

Ще одна з головних тем, які висвітлюють німецькі ЗМІ, окрім надання України танків Leopard 2, також підготовка військових, котрі їх обслуговуватимуть. Адже Німеччина має намір сформувати в Україні два танкові батальйони з таких панцерників. На першому етапі це буде рота, оснащена 14 танками із запасів Бундесверу.

Українські військові розпочнуть навчання з управління та обслуговування панцерників Leopard 2 вже наступного тижня, повідомляє інформаційне агентство dra з посиланням на джерела в оборонному відомстві.

Вони стверджують, що для навчання військових ЗСУ все підготовлено. Сотні українських солдатів уже відряджені на місця навчання не лише у Німеччині, а й у Польщі, йдеться у повідомленні. Передбачається, що воно триватиме шість тижнів.

Утім, як заявив міністр оборони ФРН Борис Пісторіус, за підсумками його відвідування танкового батальйону в Аугсбургдорфі, що в землі Північний Рейн-Вестфалія, навчання українських солдатів на танках Leopard 2 буде неповним, воно стосується лише азів. «Тобто цей курс не відповідатиме тому, котрий проходять німецькі вій-

ськові. Але по-іншому не вийде», — уточнив глава оборонного відомства під час прес-конференції, котру транслював телеканал Phoenіx. Пісторіус також зазначив, що українські танкісти все-таки отримають найнеобхідніші навички.

Також німецькі ЗМІ повідомляють, що група українських військових у складі 70 осіб прибула у ФРН для навчання на зенітно-ракетних системах Patriot. Інформаційне агентство dra оприлюднило домовленість Німеччини із США про надання Україні цілком укомплектованої системи Patriot для захисту від російських повітряних атак.

Олександрійський аматорський театр палацу культури «Світлопільський» з Кіровоградщини виборів Гран-прі у міжнародному конкурсі мистецтв New Festival of arts. Захід відбувся у Львові, і театр взяв у ньому участь дистанційно. Журі оцінювало виставу «Мир вашому дому» за твором Шолом-Алейхема. Театральна труппа відзначена спеціальним кубком, актори — дипломами та медалями, а режисеру Тетяні Бессмольній оголошено подяку, *повідомляє наш власкор Петро Мельник* Фото міської ради.

Українознавство в системі національної освіти, науки та гуманітарної політики держави

Під час російсько-української війни роль та значення науки не зменшується. Поки одні науковці захищають Україну зі зброєю в руках, їхні колеги забезпечують стійкість інтелектуального, інформаційного фронту боротьби з агресором.

Саме від науки, зокрема її гуманітарної складової, значною мірою залежить європейський прогрес та майбутнє нашої країни як на полі бою, так і під час її оновлення та відбудови. Наука є неодмінним атрибутом, нарідним каменем прогресивного розвитку українського суспільства, імперативним чинником для утвердження в ньому європейських традицій, національної гідності, збереження національної історичної пам'яті.

На думку президента НАН України, академіка А. Загороднього, «саме наука має відігравати ключову роль у відродженні України». Немає жодних сумнівів у тому, що майбутнє України має зводитись на науковому фундаменті.

В умовах загроз та викликів глобального світу наука, особливо соціогуманітарна, залишається потужним форпостом нації- та державотворення, інтелектуальним підґрунтям для захисту цінностей демократичного світу. Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну висуває нові вимоги до вітчизняної науки, особливо до такої її важливої складової, як українознавство.

Українознавство в якості інтегративного і водночас відносно самостійного напрямку соціогуманітарних знань у понятійно-термінологічному аспекті є комплексом різноманітних наук про Україну та українців, які вивчаються як у ретроспективі, так і в динамічних координатах сьогодення. У синтетичному вигляді українознавство представлено такими домінуючими напрямками академічної та університетської гуманітарної думки, як історія України, культура українського народу, українська мова та література.

Зуважимо, що дослідницьке поле українознавства далеко не вичерпується вказаними нами провідними напрямками соціогуманітарних студій. До важливих його складових цілком доречно було б віднести археологію, етнографію, краєзнавство, педагогіку, філософію, антропологію, право, а також біологію, географію, економічні дисципліни, які безпосередньо чи опосередковано вивчають різноманітну тематику природничо-цивілізаційного розвитку України.

Війна рф проти України та рішуча відсіч українського народу загарбнику призвели до посилення значення та авторитету нашої держави в Європі та світі. Своєрідним науковим, інтелектуальним брендом в європейському освітньо-науковому та

культурному просторі стали такі поняття, як «Україна», «українці», «українознавство», «вітчизняна гуманітаристика».

Президент міжнародної асоціації українців Міхаель Мозер, визначаючи глибинні історико-генетичні підвалини європейського вектора українознавства, зазначає: «Будь-яке суспільство без гуманітарних наук втрачає дуже багато, фактично підгрунтя власної ідентичності».

Гуманітаристика вчить українців шанобливого ставлення до героїчних і драматичних сторінок вітчизняної історії, до своєї мови, унікальної культури, допомагає розв'язувати нелегкі, суперечливі питання консолідації українського суспільства, відкриває перспективні можливості інтеграції України в європейський дослідницький та інтелектуальний простір. Водночас мусимо констатувати, що держава недостатньо приділяє уваги належному фінансуванню українознавчих досліджень.

З нашої точки зору, за своїм змістовним наповненням, тенденціями і напрямками розвитку українознавство має бути європейською наукою. Значимо у цьому зв'язку, що вітчизняне та зарубіжне українознавство як система знань про Україну та українців у часі та просторі має вагомий творчий здобуток. В інституційному вимірі воно представлено як академічними, так і університетськими структурами. Це, зокрема, науково-дослідницькі інститути, університетські центри та кафедри українознавчого спрямування. Серед них варто назвати Науково-дослідний інститут українознавства МОН України, Інститут українознавства імені І. Крип'якевича, Інститут народознавства, які належать до організаційно-наукової структури НАН України. У цьому переліку дослідницьких установ чільне місце займають Центр українознавства в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, а також університетські кафедри україністики, які функціонують у вітчизняних та галузевих університетах різних регіонів України.

До відомих зарубіжних дослідницьких структур слід, наприклад, віднести Інститут славистики Віденського університету, Український науковий інститут Гарвардського університету, Український вільний університет у Мюнхені. До речі, саме в цьому вищому навчальному закладі Баварії реалізується міждисциплінарна програма, яка гармонійно поєднує україн-

ську мову, літературу, культуру та історію. Успішно функціонують в Європі та світі такі дослідницькі центри та структури з проблем вивчення української гуманітаристики, як Наукові товариства імені Т. Шевченка в Парижі, Нью-Йорку, Торонто, Канадський університет українознавства, Центр дослідження української спадщини в Саскачеванському університеті, кафедри та відділи українознавства та славистики Празького, Паризького, Загребського, Белградського, Пряшівського, Варшавського, Ягеллонського, Люблінського, Стенфордського, Колумбійського та інших зарубіжних університетів.

Зазначимо також, що на створеному у 2021 році порталі «Український освітній всесвіт» зареєстровано 329 українознавчих осередків за кордоном. Серед них: 267 шкіл, 18 культурних центрів з освітньою складовою, 32 вищі освітні установи, шість наукових установ, шість українських музеїв та галерей з освітньою компонентою. Безперечно, досвід діяльності відомих вітчизняних та зарубіжних наукових центрів українознавства вимагає від дослідників гуманітарної думки прискіпливого вивчення, а також творчого застосування у вітчизняному освітньо-науковому та культурному просторі, поглиблення та розширення творчих зв'язків.

Не викликає сумнівів, що Науково-дослідний інститут українознавства, підпорядкований Міністерству освіти і науки України, має посісти свою особливу наукову та інтелектуальну нішу серед вітчизняних дослідницьких структур. До того ж для реалізації цього важливого завдання є певні передумови. Насамперед вкажемо на те, що НДІ українознавства має вагомий науковий здобуток у царині вивчення теоретичних і прикладних проблем українознавства.

Особливо плідною була наукова діяльність інституту в період з 1990-х років минулого століття до початку 2000-х, коли його очолював один із фундаторів сучасного українознавства, професор Петро Кононенко. У цей період у стінах інституту працювала плеяда таких відомих вче-

них, яскравих представників української гуманітаристики, як В. Баран, О. Семашко, Л. Токар, І. Надольний, В. Солдатенко, Я. Калакура, А. Мокренко, П. Масляк, Л. Грицик та інші. Благородна місія новоствореної новітньої наукової інституції виявилась насамперед в тому, що від дня свого заснування вона поставила собі за мету, за словами С. Єфремова, глибше пізнати свій край, для того, щоб «найбільш доцільно та інтенсивно служити йому».

Стратегічним завданням інституту в умовах сучасних викликів та загроз є відновлення, модернізація та зміцнення його наукових традицій, кадрового та інтелектуального потенціалу. Нам необхідно також повернути втрачений національний статус Інституту українознавства, перетворивши його на потужний науковий, інформаційно-аналітичний та комунікативний центр для координації теоретичних і прикладних досліджень із проблем українознавства. У реалізації цих завдань ми сподіваємося на підтримку та допомогу Української держави.

Значні очікування щодо перспективного розвитку Науково-дослідного інституту українознавства його колектив пов'язує з призначенням на посаду директора доктора філософії, професора, заслуженого працівника освіти України, лауреата Державної премії в галузі науки і техніки України Василя Чернеця. Нове керівництво інституту в стислі терміни здійснило низку перспективних системних кроків у напрямі зміцнення та оптимізації кадрового забезпечення діяльності наукової установи, розширення її організаційної мережі. Зокрема, за досить короткий термін зарубіжні філії інституту вже створено в таких відомих європейських освітньо-наукових і культурних центрах, як Мюнхен, Единбург, Краків. Триває робота з відкриття вітчизняних філій інституту.

Проте для ефективного виконання своїх наукових та експертних завдань і функцій нам, безперечно, потрібне держбюджетне фінансування всіх пріоритетних напрямів діяльності інституту. Гуманітарна наука не повинна бути на узбіччі, вона має відчувати постійну підтримку з боку державних інституцій та структур, центральних органів виконавчої влади, зокрема Міністерства освіти і науки. Слушне запитання, яке в роки Другої світової поставив Вінстон Черчіль, актуальне і нині: «Якщо ми економимо на культурі, то за що ж ми воюємо?».

У цей відповідальний для України час українознавці мають плідно і натхненно працювати над ти-

ми дослідженнями, які наближають нашу Перемогу, забезпечують відновлення та розвиток Української держави. Вважаємо, що соціогуманітарія важливо зосередити творчі зусилля на дослідженнях, в яких би на оригінальний джерельний та новітній методологічній основі переконливо обґрунтовувалася європейськість України, європейський вектор її гуманітарної політики.

Зокрема, значний науково-пізнавальний інтерес має всебічне дослідження потужної українознавчої проблеми, присвяченої творчому осмисленню державотворчої місії України впродовж її тисячолітньої історії в контексті сьогоднішніх завдань та викликів. На цьому наголосив академік-секретар Відділення історії, філософії та права Валерій Смолій у своєму виступі на засіданні Президії НАН України, яке відбулось у вересні цього року. Він також підкреслив, що розв'язана російсько-українська війна має історичні, політико-правові, соціальні та цивілізаційні виміри. Саме на їх дослідження мають бути зорієнтовані зусилля вчених.

Керуючись інтуїцією, можна стверджувати, що Україна перебуває на початковому етапі нового історичного циклу. З огляду на це, для дослідників історичної істини важливим у методолого-рефлексивному сенсі є усвідомлення і сильних, і вразливих сторін складного і досить суперечливого процесу вітчизняного державотворення...

До пріоритетних напрямів гуманітарних досліджень варто віднести також вивчення проблем збереження та ідентифікації культурно-мистецької спадщини України, принципів, критеріїв та механізмів розмежування з культурою, яку уособлює політико-ідеологічний концепт «руський мір».

Нагадаємо, що агресор серйозно пошкодив або знищив вщент 300 пам'яток національної культури, прагнучи поцілити в серце української ідентичності. Російські війська викрали унікальні артефакти з більш як 40 музеїв України. Тому питання культурної протидії ворогу вимагають поглибленого вивчення дослідниками-україністами. Не відзеркалюючи концепти «русского міра», нам потрібно будувати свій український світ, заснований на непорушності прав людини і базових принципах демократії, європейських цінностях.

Дослідження нагальних проблем вітчизняної історії, культурно-мистецької та мовно-літературної галузей є тим гуманітарним підґрунтям для зміцнення системи національної безпеки. А вона, як відомо,

неможлива без інтелектуального потенціалу суспільства. Саме україністика є тією духовно-культурною квінтесенцією, яка виступає каталізатором утвердження та осмислення суб'єктності України в цивілізованому світі, її позитивного іміджу в європейському гуманітарному просторі.

Сподіваємось, що за підтримки держави в українознавстві з'явиться значно більше можливостей, зокрема фінансових, для участі в європейських наукових проектах. Сподіваємось також на сприяння МОН України в наданні міжнародних наукових грантів для проведення фундаментальних та прикладних гуманітарних досліджень.

Відомий український та американський історик, професор Гарвардського університету Сергій Плохій цілком слушно вказує на те, що, поза сумнівом, Українська держава, як і її національно-патріотична еліта, зацікавлена в Європі, проте вона має ще багато зробити для популяризації європейської ідеї вдома. На його думку, Україна потребує Європи, але ж і Європа має бути зацікавленою в тому, щоб наша держава була незалежною й демократичною.

Президент Європейської дослідницької ради Марія Лептін наголошує на тому, що для допомоги українцям у проведенні наукових досліджень важливо, щоб наукова спільнота була разом. На її думку, саме фундаментальні дослідження дадуть змогу вирішити найважливіші проблеми нашого часу. Такий підхід варто екстраполювати і на проблематику досліджень у царині українознавчої гуманітаристики.

На наше переконання, основна місія соціогуманітарної науки з чітко окресленою україноцентричною парадигмою полягає в тому, щоб формувати завдання майбутнього перспективного розвитку держави. Незважаючи на війну, складні проблеми в державі, камертон вітчизняної науки все-таки налаштований на перспективу. У нашій пам'яті мають бути назавжди закарбовані слова Бориса Патона, з якими він звернувся до науковців: «Ми неодмінно мусимо вистояти... Наука — той національний скарб, який ми повинні передати своїм нащадкам. Це те, що ніколи не знеціниться і завжди у цьому світі буде потрібним».

Анатолій ПАВКО,
доктор історичних наук,
професор,
заступник директора
НДІ українознавства МОН
України,
заслужений працівник
культури України,
дійсний член (академік)
Академії наук вищої школи
України.

Region: Рівненщина

У реабілітаційному центрі в Сморгдві борються за кожну долю

У селі Завалля Торговицького старостинського округу Підлозцівської територіальної громади на Рівненщині кілька років тому припинив діяльність антиалкогольний та антинаркотичний реабілітаційний центр. Власне, нині й села вже немає, але люди пам'ятають про той центр, бо багатьом там допомогли повернутися до нормального життя.

Однак допомогу хворим на алкоголізм та наркозалежним надавали не тільки в Заваллі. Два десятиліття такої гуманної місії здійснює релігійна громада Християн Віри Євангельської у Сморгдві.

Андрій Тітков, котрий координує функціонування реабілітаційного центру, розповів, що в ньому лікувалися понад сотня громадян із різних областей України. Тобто масштаб діяльності центру можна вважати всеукраїнським.

Цікаво, що лікування тут відбувається з допомогою молитви. Очевидно, що молитва — звернення до Всевишнього — має потужну цілющу силу і її шире слово лягає на благодатний Господній ґрунт. У реабілітаційному центрі в Сморгдві зуміли ці духовні істини не тільки донести до сердець і душ тих, хто там лікується, а й закласти з них міцний фундамент, на якому, власне, і відбувається оздоровлення. І насамперед духовне одужання водночас із фізичним, бо одне і друге — неподільні й нерозривно пов'язані.

У центрі також культивується помірна фізична праця в підсобному господарстві.

Але найбільше мене цікавило, чи відстежують Християни Віри Євангельської спосіб життя своїх пацієнтів після того, як вони повертаються у свої сім'ї, родинні кола.

— Так, — наголошує Андрій Тітков, — існує така практика, ми не залишаємо колишніх підопічних наодинці зі своїми клопатами. Більшість із них повертаються до повноцінного життя з усіма земними радощами і проблемами. На жаль, дехто знову зривається і, як то кажуть, усе повертається на круги свої...

Як зрозумів, лікування молитвою та Словом Божим дає певний цілючий ефект. А чи спало комусь на думку поєднати медичні, психологічні методи лікування алкоголізму та наркоманії з такими, які практикують у реабілітаційному центрі в Сморгдві?

І ще таке. Алкоголізм і наркоманія — недуги надто тяжкі, щоб ігнорувати навіть мінімальні результати методик, які дають позитивний результат. Адже й одне врятоване життя чи повернута в ритм повноцінної життєдіяльності доля однієї людини — вагомий результат на тлі хмільного безглуздя.

Розумію, що в деякого сформувалося скептичне сприйняття діяльності таких реабілітаційних центрів, бо підстави для цього подекуди давали недобросовісні ділки, які найперше прагнули заробити на цьому, а лікування чи реабілітація було своєрідним прикриттям псевдодіяльності. Мабуть, органи влади чи відповідні служби мають відстежувати такі протиправні дії і давати по руках таким крутям. На щас-

тя, реабілітаційного центру в Сморгдві (на знімку) це не стосується.

За словами Андрія Тіткова, нині в Сморгдві на реабілітації мало хворих. Певною мірою на їх кількості позначилася війна, бо люди мають перебувати чи проживати за місцем офіційної реєстрації.

Віталій ТАРАСЮК.

Млинів Рівненської області.

Фото надано автором.

Читаючи районку...

У нашому Поліському краї люди люблять періодичну пресу, зокрема й районну газету, бо в ній інформація про рідні села, про близьких людей. Вивчаючи історію Зарічненщини (колишній Зарічненський, а нині Вараський район), я перечитала сотні екземплярів газети з 1946 року... Поділюся невеличкими нарізками. Про що писала наша газета колись...

У 1946 році можна відшукати імена тих, хто очолював сільради, колгоспи. Там багато критики. Навіть у моєму рідному Новосіллі критикували голів колгоспу: їх переобирають, а справи на краше не йдуть...

От, наприклад, новозбудована чайна в Погості працює по-старому: сніданок приготують ледве до 10-ї години ранку...

«Коли буде кіно?» — замітка із Борової... Є кінобудка, кінофільми, а їх не демонстру-

ють... А в Дубрівську хата-читальня не працює. Її завідувач тільки гроші отримує!!!

Знайшла цікаве слово, якого нині немає в нашому лексиконі: газети в застирні села доставляються дуже рідко. Застирні — за Стиром розташовані...

Дізнаюся, що в Неньковичах соняшники сіяли... Написано, як у Муравин із хуторів переселяли... Ось публікація про пташницю (і таке було!)... А ось про телефонізацію в Привітівці...

Є опис суду над зрадниками. Відбувся 28 вересня 1948 року... Названі навіть імена...

Цікава рубрика «Здоровенькі були!»... Там переплітає на горіхи багатьом начальникам, бухгалтерам. Щось у стилі сатиричного журналу «Перець», який свого часу був дуже популярний...

Та найбільше мені до душі оця замітка про бідну жінку — «Ледар завжди хворий». Це ж треба так знеславити людину... Бачте, вона не вийшла на лісозаготівлю...

Ще й роки собі приписала...

Друкую уривок: «Є така панська хвороба «мігрін» або простою мовою кажуть: «Істи охота, а робити лінь». Так і К., як ліс різати — хвора, а як на базар біжить, то навряд чи її доженеш. Викликали її в сільраду. Не встигла вона стати на порозі, зразу ж з'являє: «Не піду ліс різати! Я хвора. Мені 55 років». У дійсності ж їй 45 років. Чи не доведеться К. зйти до прокурора полікуватися?». Отаким риторичним зверненням завершується оця замітка. Мабуть, вимагали тоді «нищівної критики»...

Валентина ТУМАШ-ЛЯХОВЕЦЬ, красназнавця.

Мутвиця Вараського району.

ВІСТІ З ГРОМАД

Експонати з фронту

Сарненська ТГ. «Газелька», яку віддав на потреби ЗСУ депутат міськради, підприємець Олексій Кірко, — на фронті в артилеристів з 95-ї ОДШБр. Зі свого боку бійці передали громаді предмети, які вже несуть у собі історію, — підписаний нашими Героями прапор бригади та фрагменти ворожих снарядів, які скоро стануть частиною експозиції Сарненського музею.

Центр добра в Острозі

Острозька ТГ. Незабаром в Острозі на базі бібліотеки для дітей відкриється дитячий кризовий «Центр добра», де діти та батьки з числа внутрішньо переміщених осіб, а також соціально незахищені категорії населення, що проживають на території Острозької міської територіальної громади, зможуть отримати соціально-психологічну підтримку. Благодійний фонд «Рокада» — Рівне передав бібліотеці необхідну техніку, а його фахівці провели для дітей інтеграційний арт-терапевтичний тренінг.

Добірку підготувала наш власкор у Рівненській області Олександра ЮРКОВА.

ВИКРИТТЯ

Впроваджували «руській мір»

Миколаївська обласна прокуратура заочно повідомила про підозру двом мешканкам Снігурівки Баштанського району за фактом колабораційної діяльності.

За даними слідства, під час окупації міста підозрювані вступили у злочинну змову із загарбниками та добровільно обійняли посади начальника так званого відділу освіти військової центральної адміністрації Снігурівського району Херсонської області та директора так званої Снігурівської школи Снігурівського муніципального округу.

До обов'язків начальника відділу освіти належало створення умов для надання початкової, основної та середньої (повної) загальної освіти за основними загальноосвітніми програмами РФ. А директор школи виконувала організаційно-розпорядчі та адміністративно-господарські функції. Зокрема, здійснювала прийом на роботу вчителів та технічного персоналу; встановлювала графік роботи; проводила наради з організації роботи навчального закладу та розпоряджалась його майном. Також жінка організувала проведення агітацій серед місцевого населення, спрямованих на здійснення набору учнів.

За свою роботу підозрювані отримували заробітну плату особисто та здійснювали виплату заробітної плати працівникам у російських рублях.

Колаборанток оголошено у розшук. Готуються необхідні процесуальні документи для здійснення спеціального досудового розслідування.

Досудове розслідування здійснюється слідчими УСБ України в Миколаївській області.

За вчинене підозрюваним загрожує до десяти років позбавлення волі з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна.

Олена ІВАШКО.

Миколаївська область.

Конвертували загарбникам криваві гроші

На Сумщині викрили унікальних колаборантів. Двоє жителів області, заробляючи «комісійні», допомагали загарбникам обмінювати кримінальні гроші на російські рублі.

Ще на початку війни мініяйли познайомились із військовослужбовцем РФ та налагодили з ним спільний «бізнес». Після визволення регіону «компаньйони» зустрічалися у точці перетину кордону на території Сумського району. Від окупанта приймали гривні та іншу валюту, награвовані в Україні, й обмінювали все це на російські рублі. Останні передавали військовослужбовцю РФ під час чергової зустрічі та брали на обмін чергову порцію кривавих грошей.

Під час спецоперації задокументовано факт передачі окупантам 2,4 мільйона російських рублів, а наступного разу — майже 2 мільйони. На цьому етапі одного з колаборантів-мініяйла було затримано. Його подільника заарештували через кілька днів. Під час обшуків у помешканнях та автомобілях фігурантів виявили вогнепальну зброю, боєприпаси та чимало грошей.

Володимир ЧЕРНОВ. Сумська область.

ОГОЛОШЕННЯ

Приватний нотаріус Запорізького міського нотаріального округу Запорізької області Чернявський В.В. викликає спадкоємців померлого 23.02.2022 року Книш Миколи Уляновича, 15.07.1937 року народження.

Звертатись до 15.02.2023 року за адресою: м. Запоріжжя, пр.Ювілейний, буд. 20, кв. 36, тел. (096)0565602, (050)6180396.

Втрачений диплом бакалавра серія В21 № 081510, виданий Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля від 30.06.2021 року, та додаток до диплому на ім'я Зюкін Владислав Віталійович вважати недійсним.

Втрачений диплом бакалавра серія В21 № 081521, виданий Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля від 30.06.2021 року, та додаток до диплому на ім'я Неженцев Іван Валерійович вважати недійсним.

Втрачене посвідчення "Учасника бойових дій", серія УБД № 059436, видане військовою частиною А0820 від 12 грудня 2016 року на ім'я Ногай Михайла Валерійовича, вважати недійсним.

Втрачене свідоцтво про право власності, зареєстроване на Куделя Іван Миколайович, на підставі свідоцтва про право власності від 29.10.2008 року, виданого Головним управлінням житлового забезпечення м. Києва (наказ № 1833-С/ГК від 21.10.2008), зареєстрованого в Бюро 14.11.2008 за реєстрованим № 58500, на гаражний бокс № 196 в ТКБК «Дружба» по Тераспільській, 12, вважати недійсним.

Втрачені диплом кваліфікованого робітника А № 200746 та свідоцтво про повну загальну середню освіту А № 200746 від 18.07.1987 р., видані СПТУ № 21 м. Києва на Савчук Ніну Павлівну, вважати недійсними.

Втрачений військовий квиток серія МО 696202 виданий Ківерцівським районним військовим комісаріатом 28 жовтня на ім'я Глаб Микола Володимировича, 17.05.1985 р.н., вважати недійсним.

Втрачений диплом про вищу освіту серія 18 № 017932, виданий Національним медичним університетом ім. О.О. Богомольця від 26.06.2018 на ім'я Макаревич Владислав Олегович, вважати недійсним.

У Міністерстві культури закликають долучитися до відновлення будинку-музею Михайла Коцюбинського на Чернігівщині. Як повідомляє пресслужба міністерства, «унаслідок мінометного обстрілу в березні 2022 року постраждали ганок, стіни, перекриття, вікна, двері та деякі інтер'єри музею. Усередині пошкоджено окремі меблі та експонати», — йдеться в дописі. Зазначається, що садиба Коцюбинського — єдиний музей у Чернігові, який, окрім виставкових залів, має ще й «зелену експозицію» — меморіальний сад письменника

Подорож з минулого у майбутнє

Коли ми кажемо «історики», зринає образ вченої людини, яка неспішно копирсається в архівах, старих книжках та рукописах, авторитетно щось нам розказує... Власне, нормальний образ. Але сьогодні він зовсім не відповідає реаліям, коли історія стала на дуби, підняла всі старі нарративи та матриці. Війна оживила історію, змушуючи задумуватися: чому столітні міфи про «третій Рим», про велич московії, про українців як «недоруські» — чому це все ожило і рушило на Україну ракетами, танками, дронами? Чому не прочитані належно, невивчені уроки історії так уроками і не стали?

Як і чим живуть історики на Чернігівщині в часи війни? Звісно, насамперед — війною. Хоча не забувають і про своє призначення.

Найбільше постраждав працівник Інституту національної пам'яті, кандидат історичних наук **Сергій Горобець** — його дім повністю розбили російські окупанти, коли велася бої за Чернігів. Він мешкав у мікрорайоні Олександрівка, саме з того боку, звідки інтенсивно наступали росіяни. Будинок, в якому, крім Сергія, проживали ще дві сім'ї, розтрощило повністю ударом з російського танка. Слава Богу, люди залишилися живі, бо їх не було вдома, але — без житла.

Сергій Горобець у той час на запрошення колеги ночував у нього, бо жити у своєму домі було страшно. «Вранці 25-го числа сусіди розповіли, що росіяни вже у Терехівці. І стало зрозуміло, що далі рухатимуться через Товстоліс у район «Епіцентру», а це зовсім поруч. І незабаром почалося... — розповідає Сергій. — Було відчуття, що вибухи просто в тебе на городі, але насправді тоді влучили

у будинок за 200 метрів від мене. А тут навіть погребу немає: сидиш, рахуєш дві стіни, але розумієш, що коли прилітає саме з цього боку, дві стіни тебе навряд чи врятують».

Оскільки було відчуття, що наші відіб'ються, та через поспіх, під звуки вибухів, він не взяв із собою ноутбук, документи та накопичувачі інформації. І все загинуло під знищенням будинком, який ще й загорівся.

Сергій Горобець втратив величезні для історика цінності — родинний архів, краєзнавчі матеріали — а він є знаним дослідником не тільки рідного села Петрушина, а й довколишніх сіл Чернігівського району. Відновити це практично неможливо, адже значна частина матеріалів переписувалася у товсті зошити, коли не було комп'ютера, та й фото, наприклад, родичів згоріли. У Сергія Горобця немає більше світлин батьків — уявляєте, яка це втрата?! Не буде більше свідчень людей, які вже померли. Та найбільше шкодує за історією шахових змагань на Чернігівщині: ця тема ніким не досліджується, і тепер унікальні матеріали пропали незворотно.

У хаті в Сергія Горобця були шафи на цілу стіну, заповнені книжками та документами. І то тільки красива фраза, що рукописи не горять — ще й як горять! Понад місяць через бої не міг дістатися він свого будинку, плакаючи слабену надію, що таки щось збереглося. Ні — застав голі обгорілі стіни.

Як він виживає? Займається активно відновленням будинку! «Виходимо на внутрішні роботи. З'ясувало-

ся, що в нас неймовірно люди, без допомоги яких годі було про щось і мріяти. Бо відбудова — не тільки величезні кошти, це ще й різні будівельні роботи, в яких я геть не фахівець. Зібрали чимало коштів: вистачило щоб звести дах, залити підлогу, встановити вікна — відбудова триває повним ходом. У нас неймовірно люди: прихистили в лиху годину, підтримали фінансово, допомогли на будівництві — це просто щось фантастичне!» — каже дослідник.

Зараз історик займається встановленням котла, прокладанням труб, шпаклюванням стін. Планує довести до прийняттого стану ванну та кухню, в якій і житиме, а дві кімнати залишити на весну. Для завершення будівництва йому треба орієнтовно тисяч 70. Допомогти Сергію Горобцю можна, зробивши переказ на картку ПриватБанку: 4731 2196 4225 4548.

Ніжинський історик, кандидат історичних наук **Олександр Морозов** з гумором розповідає, як чергував уночі в приміщенні університету імені Гоголя під час боїв на Чернігівщині, задрімав і йому приснились танки. З криком: «Танки!» він і підхопився та вибіг на вулицю, а за ним — ректор університету Олександр Самойленко та інші працівники. Коли зрозуміли, що сталося — всі полегшено розсміялися.

Олександр Морозов працює директором університетського музею рідкісної книги і зараз створює музей видатного мореплавця — земляка Юрія Лисянського. Він радіє: «Завдяки небайдужим ніжинцям наша колекція поповнилася дуже цінним атрибутом умеблювання XIX століття — розкішним креденсом! На жаль, від родини Лисянських у Ніжині не залишилося нічого, крім меморіального будинку та архівних документів, що створює певні проблеми у проектуванні експозиції. Наш новий експонат дає змогу надзвичайно гарно передати атмосферу старосвітської України та побуту нащадків козацько-священничої родини шляхетного походження».

Бува, лунають голоси, цілком очікувані в час війни: нашо, мовляв, нам досліджувати того імперського моряка? Так, він справді жив і діяв в умовах російської історії. Але Олександр Морозов

Олександр Морозов проводить екскурсію ніжинським підземеллям.

невтомно продовжує досліджувати його українські риси і знаходить неймовірні речі. Так, коли Юрій Лисянський разом із Круженштерном здійснив свою знамениту подорож, то написав книжку, яку петербурзька цензура не дозволяла видати: у ній було забагато українців. Тоді, після довгого сперечань з цензорами, Лисянський переклав свою книжку і видав в Англії. Олександр Морозов саме зараз її перекладає і з приємним здивуванням знаходить відмінності від російського варіанта. Вони ще раз підкреслюють непогамовну українську натуру земляка-мореплавця.

Історик дослідив, що першим відомим українцем, який ступив на бразилійську землю, був мореплавець Юрій Лисянський, котрий, як організатор і учасник першої російської морської експедиції навколо світу, впродовж шести тижнів на зламі 1803—1804 років перебував у Бразилії, що докладно описав у щоденнику, який видав згодом двома мовами: українською і англійською (у 1812-му і 1814-му).

Історик **Сергій Павленко**, який був власкором «Голосу України», продовжує невтомно досліджувати добу й особу гетьмана Мазепи. Я, сміючись, часто повторюю, що Павленко написав найбільше кілограмів книжок про Мазепу у цілому світі, адже його видання про оточення гетьмана та військові кампанії правителя України справді важать понад кілограм кожна. А книжок на улюблену тему Сергій Павленко написав уже понад десяток і справді є найбільшим мазелознавцем у світі. Нині працює над 30-ю главою своєї майбутньої книжки про друге п'ятиріччя правління гетьмана.

А перед тим пережив рашистські обстріли рідного Чернігова: з вікна своєї квартири бачив розбитий багатоповерховий будинок. Були без води і світла, як більшість чернігівців. Під час обстрілів ховалися лише між несучими стінами квартири, але при цьому, коли вдавалося до нього дозволитися, він приємно радував оптимізмом. Племінник вивіз Сергія Павленка та його дружину обідніми шляхами з обложеного Чернігова, і зараз історик працює у рідному селі.

Представника Українського інституту національної пам'яті **Сергій Бутка** знають як невтомного пропагандиста декомунізації та дерусифікації. Він впевнений, що без очищення топоніміки, пам'ятників, усього інформаційного простору від символів російського та комуністичного режимів вільна Україна так і буде нидіти в лешатах колоніального насліддя. Зараз Сергій Бутко активно виступає перед військовими, молоддю, працює в міській топонімічній комісії, яка поставила за мету перейменувати 148 вулиць Чернігова. А перед широкомасштабним наступом агресора він часто їздив по області, відкриваючи разом з іншими ініціаторами меморіальні дошки видатним і забутим діячам Української Народної Республіки, визвольного руху.

Історики Чернігівщини впевнені: Україна неодмінно переможе, бо такими є уроки історії. Але переможе саме тоді, коли ми побудемося брехні, нашарованої довгими віками російської окупації нашого духовного та інтелектуального простору.

Василь ЧЕПУРНИЙ.

Чернігівська область.

Фото зі сторінок С. Горобця та О. Морозова в мережі Фейсбук.

Сергій Горобець у своєму розбомбленому будинку.

В образі Марії втілена пам'ять мільйонів загиблих

Відновлено всеукраїнський тур проекту «МАРІЯ» в пам'ять про жертв Голодомору. Захід приурочено 90-м роковинам пам'яті тих, кого знищив голодом тоталітарний комуністичний режим. День пам'яті жертв Голодомору припадає на 26 листопада.

У Вінниці виставку презентували в мистецькому центрі «Галерея-ХХІ». У такий спосіб відновлюється всеукраїнський тур виставки, який зупинила війна. До початку бойових дій її представляли в Києві і Львові. Наступним містом став Харків, але експозицію довелося згорнути у зв'язку з обстрілами міста російськими агресорами. Загалом проект

демонструвався у дев'яти країнах.

Його автором є канадська художниця українського походження Леся Марушак. За словами майстрині, «МАРІЯ» — це метафора персонального та колективного страждання. В образі жінки з таким популярним в Україні ім'ям втілена пам'ять мільйонів людей, її історія це компіляція багатьох спогадів.

Роботи авторки сформовані на основі розповідей тих, хто пережив страшні роки Голодомору. В експозиції представлено архівні фотографії в авторській обробці.

До речі, проект передбачає інтерактивну участь глядачів, які можуть написати свої історії, відомі їм, про те, що відбувалося в голодні роки. Такі розповіді можна буде залишити на спеціальній дошці у виставковій залі. Майстриня використовує їх у наступних мистецьких проектах, присвячених генциду.

ЛЕСЯ МАРУШАК

ПРОЄКТ **МАРІЯ**

ВИСТАВКА РОЗПОЧИНАЄ ТУР УКРАЇНОЮ ПРИСВЯЧЕНИЙ 90-М РОКОВИНАМ ГОЛОДОМОРУ

24.11
24.01

ВІННИЦЯ

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ | МОН | Інформаційна підтримка | Вінницька міська рада

Всеукраїнський тур фінансово підтримує Світовий Конгрес Українців.

Творчість Лесі Марушак спирається на історичне дослідження пам'яті й ідентичності. Її роботи представлені у Музеї мистецтв Метрополітен, Бібліотеці Конгресу США, Європейському домі фотографій у Парижі, Стенфордському та Колумбійському університетах.

Про проекти пам'яті про трагічні сторінки в історії нашої держави повідомляйте сайт Вінницької міськради, де наголошується, що експозицію можна буде оглянути до 24 січня 2023 року.

Віктор СКРИПНИК.
Вінницька область.

Фото із сайту Вінницької міськради.

До 90-х роковин Голодомору 1932—1933 років

Митці проти брехні, що стирає геноцид і репресії з наших сторінок

Презентована в Національному музеї Голодомору-геноциду виставка «Паралелі» незабаром продовжить роботу в низці європейських країн. Мистецький проект музейного закладу, започаткований разом із майстернею Cutout Collage Festival & Studio, представляє серію колажів, автори яких переосмислюють історію Голодомору в контексті російсько-української війни та шукають схожість і відмінність подій 1930-х років і 2022-го та початку 2023-го.

Жодна з робіт Валерії Мірошникової, Наталії Охман, Аннет Сагаль, Каті Лісової, Марини Сілякової, Валерії Бойко, Ярослави Гузь, Ірини Татаренко та інших майстрів нікого не залишає байдужим. Сюжети, кольори, акценти — все працює на головну ідею проекту, що мовою мистецтва розповідає про злочини минулого і сьогодення світу.

«Ми продовжуємо шукати нові форми і формати подачі історії Голодомору — і буквально, і метафорично. І цей проект — саме одна із таких форм вираження нашого трагічного минулого за допомогою мистецтва, в якому кожен зможе знайти свої смисли», — каже кураторка проекту від Музею Голодомору Марина Богуш.

Організатори виставки зазначають, що пам'ять про трагічні 1932—1933 роки — це більше, ніж спогад про страшне, травматичне минуле. Її завдання — будити сумління, спонукати до дії, до протистояння сучасним ризикам і виявам геноциду, до якого росія, розпочавши повномасштабну війну проти суверенної держави, знову вдалася. Тепер уже у XXI столітті. «Щоб придушити опір українців та знищити їх як націю, сталін влаштував Голодомор. Щоб знищити Україну як національну державу, путін розпочав криваву війну. Масштаби обох трагедій страхотливі, а паралелі між ними напрошуються самі собою», — наголошує Марина Богуш.

На думку співкураторів проекту, серед яких Аннет Сагаль і Катя Сита, активне пам'ятання про Голодомор й усвідомлення масштабів геноциду українського народу під час війни, що триває, потребує аналітики і персоналізації. Саме для цього митці обрали но-

Колаж із серії «Дім» Єлизавети Літвіненко.

ву нетипову форму репрезентації теми. Марія Шапранова у своєму колажі «Поле», проводячи паралелі між подіями минулого і сьогоднішніми, що не відрізняються своєю сутністю, але відрізняються методами, зобразила селянина, який оре плугом землю, й інше поле, зоране російськими ракетами. «Тепер у геноциді українського народу бере участь ракетна зброя», — підкреслює мисткиня.

Увагу глядача привертає колаж Ксенії Туренко «Карта Голодомору» (на знімку). Графічно показуючи масштаби трагедії, що охопила більшість території України, авторка зазначає, що організований сталінін мор забрав життя мільйонів українців. «Жорстокість Голодного моря полягає в тому, що голод не був наслідком посухи, неврожаю чи стихійного лиха. Він став результатом навмисної політики. Ця карта Голодомору — як нага-

дування про жорстокість і біль», — зазначає авторка.

Ще один її колаж «Останні слова» про неймовірний відчай жертв сталінської політики знищення цілого народу. Презентуючи роботу, мисткиня цитує лист 12-річної Євдокії до родичів: «Ми були голодні, разом з мамою бігали на звалище, хапали що потрапить. А нас били палицями і лозою. Херсон — портове місто, і ми бачили, як вантажать зерно на Туреччину. Були випадки, коли шторм розбивав баржі об берег. Їх обливали бензином і палили». «Решта слів зайва», — резюмує Ксенія Туренко.

Виставкові колажі відкривають ще одну грань організованої комуністичним режимом гуманітарної катастрофи — знищення духовних підвалин суспільства через богоборство та руйнацію храмів. Цій темі присвятила одну зі своїх робіт — «Святий грабів» — Аннет

Сагаль. Авторка наголошує: «Підставою для руйнування сакральної архітектури стало проголошення українських релігійних організацій осередками контрреволюції. Тільки в Києві протягом 20—30-х років були знищені Михайлівський собор, Георгіївська та Межигірська церкви. Церковне начиння, святині або нищилися, спалювалися чи рубалися, або вивозилися до музеїв Москви та Ленінграда. Якщо церква не руйнувалася повністю, її будівля використовувалася не за призначенням, перетворювалася на клуб чи зерносховище. У 2022 році росіяни продовжили нищити українські церкви, викрадати ікони й інші цінні артефакти. Українцям доводиться ховати релігійні святині й музейні експонати у сховищах, а самі пам'ятки архітектури, пам'ятники закривати мішками з піском».

Представлені роботи інших учасниць проекту — Віки Остренко, Ганни Русавої, Єви Гольц, Ангеліни Дацюк, Міли Чепрасової, Марії Гумецької, Олени Ушакової — також привертають увагу широкої аудиторії і спонукають до переосмислення та аналізу геноциду українців у XX столітті та геноциду, який відбувається сьогодні.

Світлана ЧОРНА.
Фото
Валерії МІРОШНИКОВОЇ.

ВИСТАВКИ

Старі листівки допоможуть зрозуміти місто

Яким є одне з перших фотозображень міста Проскурів, можна побачити на виставці старовинних листівок у Музеї історії міста Хмельницького. Хоча на листівках практично немає ніякої додаткової інформації, окрім зображення та підпису, вони яскраво ілюструють історію міста і розповідають про те, про що не завжди скажеш словами. Тут можна побачити ділову та політичну тогочасну еліту міста і ті новації, що їх влада та підприємці запроваджували півтора століття тому. Скажімо, перший проскурівський ілюзіон чи водонапірна башта, збудовану на території 35-го драгунського Білгородського полку у 1890-х роках.

Світлини розказали, яким був Свято-Георгіївський полковий храм 46-го піхотного Дніпровського полку, що квартирував у місті в 1875—1914 рр. І за якою модою одягалися цивільні службовці, військові, проскурівські городяни на початку XX століття. Яким стало місто після електрифікації 1911 року. І для чого обіч вулиць Проскурова були вириті рови, через які перекинуто дерев'яні містки...

Не все те, що є на фото, збереглося до наших днів. Деякі об'єкти протягом століття змінювались не раз. Але деякі й досі можна впізнати. Скажімо, приміщення, де нині — обласна наукова універсальна бібліотека.

Про все це чимало можуть розповісти заступник голови Хмельницької міської спілки колекціонерів «Проскурівський колекціонер», член Спілки краєзнавців України Дмитро Казанцев та кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник Хмельницького обласного краєзнавчого

музею, член Спілки краєзнавців, автор книжок з історії міста Сергій Єсюнін, які й представили колекцію зображень.

Дослідження фондів Хмельницького обласного краєзнавчого музею, вивчення колекції членів клубу «Проскурівський колекціонер», приватних зібрань та тематичних веб-ресурсів допомогло дослідникам знайти майже чотири десятки унікальних документальних листівок з видами Проскурова, віддрукованих понад століття тому.

Найбільше видавці того часу полюбили зображення центральної вулиці міста — Олександрівської. А з-поміж іншого є і зображення навчальних закладів та храмів, інших вулиць.

Ще у ті часи технології давали змогу друкувати не тільки чорнобілі, а й тоновані та багатокольорові зображення.

Окрім листівок, краєзнавці представили ще й серію книжок про минуле і сучасне міста над Бугом. Серед них — спільне видання цих авторів «Історія міста Хмельницького в листівках», книжки Сергія Єсюніна «Вулиці Хмельницького», «Хмельницька міська рада. Проскурівське реальне училище», «Прогулянка Проскурова», «Проскурів у роки Першої світової війни та Української революції 1917—1921 років».

Хмельничанам буде цікаво повернутися до витоків рідного міста, а тим, хто віднедавна оселився в ньому через війну, — краще зрозуміти хмельничан.

Ірина КОЗАК.
Хмельницька область.
Фото Музею історії
міста Хмельницького.

Тепер у геноциді українського народу бере участь ракетна зброя

Сьогодні мінає 170 років від дня народження Дмитра ОВСЯНИКО-КУЛИКОВСЬКОГО (1853—1920) — українського філолога та літературознавця

Сьогодні в столичній Театральній майстерні «Сузір'я» покажуть прем'єру вистави «Мовою Троянд» (постановка Олексія Кужельного за текстами Наталі Колесниченко-Братунь, у центральній ролі — актриса Ганна Михайличенко)

Нестаріючий старійшина нашої анімації

Не одне покоління українців виросло на культових мультфільмах про пригоди козаків Тура, Грая і Ока. Вони ожили з малюнків народного художника України Едуарда Кирича. Його доробок — десятки творів, а анімаційний фільм «Енеїда» входить у сотню найкращих в історії українського кіно.

Анімація від латинського апіта — «душа», означає «оживлення», «одухотворення». З одним із чарівників української анімації Едуардом Киричем я зустрілася на його новій виставці «Гей ви, козаченьки!» в київській Художній галереї «Митесь».

— Едуарде Іллічу, ваше життя і творчість присвячені Україні. Та народились ви в Омську...

— Я народився 1942 року, в евакуації. Мій батько був офіцером, авіаційним техніком. В Омську довелося мені на світ з'явитися, хоча зачатий був у Харкові. А вже за рік батьки повернулись додому. Ми переїхали до Львова, саме коли спротив УПА розгорівся. Батька послали туди створювати колгоспи. Але він був чоловіком розумним і у сутички з людьми не вступав. За це виключили його із партії. Ми не мали що їсти, а сім'я була з 5 душ, тому батько пішов сторожем до пекарні працювати. А де пекарня, там і хліб. Тоді у Львові у дворі сусіди обмінювались між собою усім, що мали. Грошей не було. У місті неспокойно. Радянські чиновники і вищі військові чини охоронялись вартовими. А у нас у школі, нам було по 12 років, на задніх партах сиділи «зеки», яких ловили, щоб не тинялись вулицями, приводили до школи...

Усе моє життя — це Львів і Київ. А ще моя батьківщина — Остер Чернігівської області. Там моє козацьке коріння. Мої предки були не кріпаками, а вільними козаками. Артіль була, ловили

рибу. А риба в Десні була... Я сам рушниками колись ловив. Зайдеш отак у воду, рушник опустиш, а там риба. Без сіток. Вона просто косяками йшла. Як у Довженка в «Зачарованій Десні».

— А малювати як ви навчилися?

— Я дуже хотів уміти малювати і пішов у гурток образотворчого мистецтва у Львові. Тоді ще не мав хисту, більше наслідував інших. Потім вступив до Київської художньої школи у клас живопису. У нас була ленінська тема. В якусь ленінську річницю один хлопець намалював «вождя», який стоїть і дивиться, як плавиться сталь. А я намалював смерть Леніна. Плачуть усі. Але 5 поставили мені, може, з остраху.

— Отже, шлях до козаків і «Енеїди» був непростим?

— Так, я після 18 років у Київській консерваторії навчався музики та співав три роки у народної артистки СРСР Зої Гайдай. Консерваторію не закінчив, бо не було мети. Знав, що на сцену не вийду. Хоча співаю арії з багатьох опер, та українська пісня, музика, народна мелодія з дитинства живуть у душі.

— До речі, як створювалася музика до мультфільмів?

— Я знайомий із багатьма найкращими українськими композиторами — Ігор Поклад, Володимир Губа, Борис Буевський, Мирослав Скорик... Більшості із них я наспівував теми для роботи. До мого першого фільму «Чому у півника короткі штани?» музику писали за гуцульськими мотивами Жанна і

Левко Колодуби. Я у цих людей навчився великої української культури.

— А «Енеїда»? Як ви прийшли до Котляревського?

— Я «Енеїду» пам'ятаю з 6 років. Потім вона з'явилася на уроках української літератури. Тоді я зрозумів, що Котляревський — неймовірна людина. Чому? Бо Гомер написав «Іліаду». А Вергілій, римський поет, за тими мотивами написав «Енеїду», придумавши латинську мову, культуру і літературу. Котляревський, взявши Вергілія, у свою чергу створив новітню українську літературу. Отака естафета від Гомера до нас прийшла. Котляревський всю Україну освітив, немає місця, де б не було його сутності. Тому я дуже радий, що нашу «Енеїду» вдалося створити до 1991 року, ще й з українським прапором і тризубом в одному з епізодів. Тих 7 серій ми робили понад 3 роки. Коли робота була закінчена, я отримав гонорар аж 47 тисяч. На той час усе знецінилось, за ці гроші в магазині хіба що 4 пляшки горілки можна було купити.

— Поговоримо про ваших козаків, відомих на весь світ. Навіть у Африці їх знають. Козаки у ваших фільмах і розумні, і кмітливі, і милі. Але чому не красені, а з такими червоними носами, дещо карикатурні?

— Мене всі питають, що це за бульби замість носів у них. Це алегорія. У нас у дитинстві у Львові були лялькові іграшки «паяци». Це таке яйце, на якому малюються оченята, клеяться шароварчики і червоний ковпак. Тобто ляльковий театр може брати на себе такі функції, які в звичайному мистецтві неможливі. Цей театр проникає скрізь,

здається наче придуркуватим, смішним, але насправді є глибшим, ніж більшість може збагнути. Глядач потребує цієї несерйозної серйозності. І мої козаки, неначе духи, я не хочу, щоб у них був антропоморфний, людиноподібний вигляд, бо тоді вони пропадуть. Це відволікатиме від тієї функції, яка на них покладена. Ці персонажі мають бути рухливими, вмить перевтілюватись, ставати іншими.

— Однією із особливостей персонажів з серії фільмів «Як козаки...» є шанобливе ставлення до інших культур.

— Мені дуже подобається, що Грай, Око і Тур зайшли на екран саме як козаки. Козак це ж суміш: і казах, і сармат, і половець, і русич, і скандинав. Ця суміш ще із Київської Русі пішла. Україна так розташована, що піддається різним впливам, різні крові намішані тут. Тому ми дуже налаштовані на сприйняття інших культур.

— Ваша робота емоційно виснажлива. Як ви не втрачаєте наснаги і сили?

— За мною стільки дідів моїх, стільки природи, стільки України. Я козацького роду, тому прізвище від слова Кирилович — Кирич. А ще тут поза мною, поза всіма культурними забобонами існує така сила, як натхнення. У нього немає ні меж, ні адреси. Його я шукаю в мистецтві. Мені потрібне і гідотне, паскудне натхнення, і прекрасне. Це полярні речі, вони як плюс і мінус. Без супротиву і конфлікту немає твору. Мною рухає мета. Мій образ — це слон, на якому сидить мавпа з вудкою в 4 метри, на якій висить банан. Слон хоче взяти банан і йде за ним. Оце принцип, коли ти чогось бажаєш, то й ідеш у тому напрямку.

— На виставці є календар, який ви створили для українських військових.

— Коли почалася війна, ми з дружиною евакуювались до Івано-Франківська. Волонтери в пунктах переселенців у лісці. І там діти кажуть мені: «Дідусю, намалюйте, як козаки б'ють росіян». Я взяв крейду і почав на дощці козачків малювати. Так

з'явилася ідея календаря. Накидав розкадровку по темах: «напад», «ховайся», потім «збирайся» і так далі. Там є козаки і в тероброні, і на літаках. Видала календар київська поліція за свій рахунок, і розходиться він безплатно. Нині від широкого серця надсилаємо військовим на фронт. Плануємо ще випустити альбом із кадрами з «Енеїди», вже, мабуть, за гроші. Я б хотів намалювати фільм про сучасну російсько-українську війну, та анімація коштує більше, ніж художнє кіно, бо в неї надзвичайно багато вкладено праці.

А цією виставкою я прагнув показати, що Україна жива, ніколи нікому не піддається. Ще з діда-прадіда це наша свята земля. Я вважаю, що вона давніша, ніж ми собі уявляємо. Наша історія ще від Трипілля йде. Усе це якимись часточками відкладається в нашій свідомості, а потім вистрілює отаким національним спротивом. Та для цього людина повинна залишати щось культурне у своїй душі.

Ольга ДЕМИДЧУК.
Фото автора.

Мистецтво заради перемоги

Народна творчість — це те, що сьогодні надважливо для посилення самоідентифікації українців, їх згуртованості заради перемоги. Це добре розуміють і у великих містах Дніпропетровщини, і у сільських громадах.

Майстерню, де займаються секретами унікального мистецтва Миколаївського розпису, створили у Новомосковській громаді. Цьому розпису притаманна своєрідна техніка плоского писання, накладання малюнка на малюнок, а кольору на колір. Йому вже понад триста літ. У громаді збереглися декілька розписаних у такий спосіб скринь, найстаршій з яких більш як два століття.

Миколаївський розпис є другим після Петриківського унікальним явищем народного мистецтва Дніпропетровського регіону, що потребує детального вивчення і збереження. Для цього у громаді проводять майстер-класи, виставки, семінари тощо.

«Створення творчої майстерні — логічне продовження заходів, спрямованих на його збере-

ження, популяризацію і передачу майбутнім поколінням. Громада зробила свій внесок у відтворення Миколаївського розпису, далі справа за науковцями», — каже депутат облради Лілія Гиренко.

Вона допомогла з ремонтом кімнати, де розташувалася май-

стерня. У цьому підтримала також Губинська селищна рада. А меблі придбали завдяки субвенції — її отримали як проєкту «Нематеріальна культурна спадщина Дніпропетровщини». І тепер у теплому та затишному приміщенні відбуватимуться майстер-класи для бажаючих та навчатимуть мистецтва юних послідовників. Серед тих, хто популяри-

зуватиме мистецтво, — майстриня Миколаївського розпису Анна Бирса, Марія Горяна та Анастасія Нікітіна.

Як розповіли представники художнього музею, ознайомившись з колекцією у Миколаївці, цей розпис справді цікавий, оригінальний і значно відрізняється від Петриківського. В колекції художнього музею зберігається декілька скринь, розписаних аналогічним розписом, та декілька старовинних ікон, прикрашених орнаментом у стилі Миколаївського розпису.

А що стосується більш знайомого Петриківського розпису, то це мистецтво ввійшло у кліп про Петриківку відомого автора народного хіта «Байрактар» Тараса Боровока. На думку слухачів, це наймелодійніша та найліричніша з усіх його робіт.

«Пісня, яку я зараз написав, — про українське мистецтво, творчу українську натуру, про нашу ширшу душу. Вона стане саундтреком до документального фільму про Петриківку. Адже і саме селище, і знаменитий розпис — частина нашого генетичного коду, національної ідентичності», — розповів автор.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі "EU4Health"

Верховна Рада України постановляє:

Угоду між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі "EU4Health", учинену в м. Львові 15 липня 2022 року, яка набирає чинності з дати отримання останнього письмового повідомлення про виконання Сторонами внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання чинності Угодою, ратифікувати (додається).

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
12 січня 2023 року
№ 2853-IX

Додаток див. на сайті www.golos.com.ua

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про приєднання України до Марракеського договору про полегшення доступу сліпих, осіб з порушеннями зору або іншими обмеженнями з причин інвалідності сприймати друковану інформацію до опублікованих творів

Верховна Рада України постановляє:

Приєднатися до Марракеського договору про полегшення доступу сліпих, осіб з порушеннями зору або іншими обмеженнями з причин інвалідності сприймати друковану інформацію до опублікованих творів, вчиненого в м. Марракеш 27 червня 2013 року (додається), який набирає чинності для України через три місяці з дати передачі на зберігання Генеральному директору Всесвітньої організації інтелектуальної власності документа України про приєднання.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
12 січня 2023 року
№ 2854-IX

Додаток див. на сайті www.golos.com.ua

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вихід з Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності

Верховна Рада України, керуючись положеннями статті 62 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, статті 24 Закону України "Про міжнародні договори України", постановляє:

1. Вийти з Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, вчиненої в м. Києві 20 березня 1992 року та ратифікованої Постановою Верховної Ради України від 19 грудня 1992 року № 2889-XII (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 9, ст. 66).

Рішення про вихід з Угоди набирає чинності для України з дати набрання чинності цим Законом.

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
12 січня 2023 року
№ 2855-IX

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вихід з Конвенції про передачу осіб, які страждають психічними розладами, для проведення примусового лікування

Верховна Рада України постановляє:

1. Відповідно до статей 54 та 62 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, статті 14 Конвенції про передачу осіб, які страждають психічними розладами, для проведення примусового лікування вийти з Конвенції про передачу осіб, які страждають психічними розладами, для проведення примусового лікування, підписаної від імені України у м. Москві 28 березня 1997 року і ратифікованої Законом України від 11 січня 2000 року № 1372-XIV (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 6-7, ст. 43).

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
12 січня 2023 року
№ 2856-IX

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди № 2 у формі обміну листами між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії про внесення змін до Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії

Верховна Рада України постановляє:

Угоду № 2 у формі обміну листами між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії про внесення змін до Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, вчинену 18 серпня 2022 року у м. Києві, яка набирає чинності з дати отримання останнього письмового повідомлення про виконання Сторонами внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання чинності цією Угодою, ратифікувати (додається).

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
12 січня 2023 року
№ 2857-IX

Додаток див. на сайті www.golos.com.ua

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо захисту прав та законних інтересів дитини у разі затримання або тримання під вартою її батьків або інших законних представників

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести до Кримінального процесуального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., №№ 9-13, ст.88) такі зміни:

1) статтю 191 доповнити частиною дев'ятою такого змісту:

"9. Уповноважена службова особа, яка затримала особу на підставі ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на затримання, зобов'язана негайно повідомити про наявність на утриманні особи дитини, яка залишається без батьківського піклування, уповноважений підрозділ органів Національної поліції та орган опіки та піклування за місцем перебування такої дитини про факт залишення дитини без батьківського піклування та необхідність вжиття невідкладних заходів щодо тимчасового влаштування дитини. Відомості про дату і точний час (година і хвилини) повідомлення відповідних органів зазначаються у протоколі затримання";

2) статтю 194 доповнити частиною дев'ятою такого змісту:

"9. Якщо під час розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою слідчий суддя, суд встановить, що у зв'язку із застосуванням зазначеного запобіжного заходу дитина, яка перебуває на утриманні підозрюваного, обвинуваченого, залишиться без батьківського піклування, слідчий суддя, суд зобов'язує прокурора повідомити уповноважений підрозділ органів Національної поліції та орган опіки та піклування за місцем перебування такої дитини про факт залишення дитини без батьківського піклування для вжиття невідкладних заходів щодо тимчасового влаштування дитини, відомості про що зазначаються

2

в ухвалі про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Орган опіки та піклування невідкладно після тимчасового влаштування дитини, залишеної без батьківського піклування, інформує слідчого, прокурора, слідчого суддю, суд про місце проживання (перебування) дитини. Після отримання такої інформації слідчий, прокурор невідкладно повідомляє підозрюваного, обвинуваченого про місце проживання (перебування) дитини";

3) статтю 213 доповнити частиною шостою такого змісту:

"6. У разі наявності на утриманні затриманої особи дитини, яка залишилася без батьківського піклування, уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана негайно повідомити уповноважений підрозділ органів Національної поліції та орган опіки та піклування за місцем перебування такої дитини про факт залишення дитини без батьківського піклування для вжиття невідкладних заходів щодо тимчасового влаштування дитини";

4) статтю 508 доповнити частиною четвертою такого змісту:

"4. У разі наявності на утриманні особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру, дитини, яка може залишитися без батьківського піклування, та після застосування судом запобіжних заходів, передбачених частиною першою цієї статті, прокурор негайно повідомляє уповноважений підрозділ органів Національної поліції та орган опіки та піклування за місцем перебування такої дитини про факт залишення дитини без батьківського піклування для вжиття невідкладних заходів щодо тимчасового влаштування дитини, про що інформує затриманого та суд";

5) статтю 583 доповнити частиною одинадцятю такого змісту:

"11. У разі наявності на утриманні особи, стосовно якої слідчим суддею розглядається клопотання про застосування тимчасового арешту, дитини, яка залишається без батьківського піклування, слідчий суддя зобов'язує прокурора негайно повідомити уповноважений підрозділ органів Національної поліції та орган опіки та піклування за місцем перебування такої дитини про факт залишення дитини без батьківського піклування для вжиття невідкладних заходів щодо тимчасового влаштування дитини, про що зазначається в ухвалі про застосування тимчасового арешту";

6) статтю 584 доповнити частиною п'ятнадцятю такого змісту:

"15. У разі наявності на утриманні особи, стосовно якої слідчим суддею розглядається клопотання про застосування екстрадиційного арешту, дитини, яка залишається без батьківського піклування, слідчий суддя зобов'язує прокурора негайно повідомити уповноважений підрозділ органів Національної поліції та орган опіки та піклування за місцем перебування такої дитини про факт залишення дитини без батьківського піклування

3

для вжиття невідкладних заходів щодо тимчасового влаштування дитини, про що зазначається в ухвалі про застосування екстрадиційного арешту".

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
12 січня 2023 року
№ 2858-IX

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. У назві та абзаці першому статті 3 Закону України "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 4, ст. 23; із змінами, внесеними законами України від 29 січня 2021 року № 1162-IX та від 1 лютого 2022 року № 2031-IX) цифри "2022" замінити цифрами "2023".

2. У назві та абзаці першому частини першої статті 4 Закону України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 19-20, ст. 166; із змінами, внесеними Законом України від 1 лютого 2022 року № 2031-IX) цифри "2022" замінити цифрами "2023".

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

2

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
12 січня 2023 року
№ 2859-IX

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку проходження військової служби за контрактом іноземцями та особами без громадянства у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України

Верховна Рада України постановляє:

І. Внести зміни до таких законів України:

1. Абзаци десятий, двадцять другий, двадцять четвертий, двадцять сьомий, двадцять дев'ятий статті 1, пункт 3 частини шостої статті 8, підпункти "в" і "г" пункту 2, абзац четвертий пункту 3, абзац другий пункту 4 частини другої, частини третьої і п'яту статті 9, пункти 3 і 4 частини шостої статті 10 Закону України "Про громадянство України" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 13, ст. 65 із наступними змінами) після слів "Збройних Силах України" доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України".

2. У Законі України "Про імміграцію" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 41, ст. 197 із наступними змінами):

1) у частині другій статті 4:

у пункті 9 слова "у Збройних Силах України три і більше" замінити словами "у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту, Національній гвардії України три і більше";

доповнити пунктом 10 такого змісту:

"10) особи, які служили у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України (незалежно від строку військової служби) і були визнані військово-лікарськими комісіями непридатними до військової служби за станом здоров'я за наслідками захворювань, поранень (травм, контузій, каліцтв), одержаних під час виконання обов'язків військової служби";

2

2) у частині сьомій статті 9:

пункт 9 доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту, Національній гвардії України";

доповнити пунктом 15 такого змісту:

"15) для осіб, зазначених у пункті 10 частини другої статті 4 цього Закону, – документи, що підтверджують факт проходження військової служби у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту, Національній гвардії України, та висновок (постанову) військово-лікарської комісії про визнання особи непридатною до військової служби за станом здоров'я за наслідками захворювань, поранень (травм, контузій, каліцтв), одержаних під час виконання обов'язків військової служби";

3) розділ V "Прикінцеві положення" доповнити пунктом 5 такого змісту:

"5. Установити, що особи можуть отримувати дозвіл на імміграцію в межах квот на імміграцію відповідно до пунктів 9, 10 частини другої статті 4 цього Закону також у разі, якщо відповідні обставини, що є підставою для надання дозволу на імміграцію, виникли до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку проходження військової служби за контрактом іноземцями та особами без громадянства у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України".

3. Статтю 5 Закону України "Про Державну спеціальну службу транспорту" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 19, ст. 269 із наступними змінами) після частини четвертої доповнити новою частиною такого змісту:

"Іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, можуть у добровільному порядку (за контрактом) проходити військову службу в Державній спеціальній службі транспорту з підстав, у випадках і порядку, передбачених Законом України "Про військовий обов'язок і військову службу". Іноземці та особи без громадянства, які відповідно до закону вперше приймаються на військову службу до Державної спеціальної служби транспорту, беруть офіційні зобов'язання неухильно додержуватися Конституції та законів України, сумлінно виконувати обов'язки військової служби".

У зв'язку з цим частини п'яту – дев'ятнадцяту вважати відповідно частинами шостою – двадцятьою.

4. У Законі України "Про військовий обов'язок і військову службу" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 38, ст. 324 із наступними змінами):

1) абзац другий частини шостої і абзац сьомий частини дев'ятої статті 1 доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України";

3

2) у статті 2:

абзац третій частини другої доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України";

друге речення частини дванадцятої після слів "до Збройних Сил України" доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України";

3) частину третьої статті 4 після слів "Збройних Сил України" доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України";

4) назву глави III після слів "У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ" доповнити словами "ДЕРЖАВНІЙ СПЕЦІАЛЬНІЙ СЛУЖБІ ТРАНСПОРТУ ТА НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ";

5) у статті 21¹:

назву після слів "до Збройних Сил України" доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України"; частину першу після слів "до Збройних Сил України" доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України"; частину третю доповнити словами "або безпосередньо до військової частини, в якій вони мають бажання проходити службу за контрактом"; частину четверту викласти в такій редакції:

"4. Процедура прийому та професійно-психологічного відбору, форма, порядок і правила укладення контракту, припинення (розірвання) контракту та наслідки його припинення (розірвання), порядок присвоєння військових звань іноземцям та особам без громадянства визначаються відповідними положеннями про проходження військової служби іноземцями та особами без громадянства, якщо інше не передбачено законом";

6) частину п'яту статті 21² після слів "Збройних Сил України" доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України";

7) у статті 21³:

назву доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України";

частину першу після слів "у Збройних Силах України" доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України";

8) у статті 21⁴:

назву доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України";

частини першу і п'яту після слів "у Збройних Силах України" доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України".

5. Частину дев'ятнадцяту статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 19–20, ст. 179; 2015 р., № 47, ст. 436) після слів "у Збройних Силах України" доповнити словами "Державній спеціальній службі транспорту, Національній гвардії України".

6. У Законі України "Про Національну гвардію України" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 17, ст. 594 із наступними змінами):

1) абзаци другий і четвертий частини п'ятої статті 9 викласти в такій редакції:

"Іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, можуть у добровільному порядку (за контрактом) проходити військову службу в Національній гвардії України з підстав, у випадках та порядку, передбачених Законом України "Про військовий обов'язок і військову службу", з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом";

"Переліки посад, які не можуть бути замінені іноземцями чи особами без громадянства, та військових частин, в яких не можуть проходити службу іноземці чи особи без громадянства, визначаються Міністерством внутрішніх справ України";

2) розділ VIII "Прикінцеві та перехідні положення" доповнити пунктом 3⁷ такого змісту:

"3⁷. Установити, що контракти з іноземцями та особами без громадянства про проходження ними військової служби у Національній гвардії України, укладені до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку проходження військової служби за контрактом іноземцями та особами без громадянства у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту та Національній гвардії України", вважаються укладеними на законних підставах, чинними на день набрання чинності зазначеним Законом та продовжують діяти протягом строку, на який їх було укладено".

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

5

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України
М. Київ
12 січня 2023 року
№ 2863–ІХ

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо визнання учасниками бойових дій та особами з інвалідністю внаслідок війни, членами сімей загиблих (померлих) захисників та захисниць України окремих категорій осіб, які брали безпосередню участь у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, та інших питань

Верховна Рада України постановляє:

І. Внести зміни до таких законів України:

1. У Законі України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 45, ст. 425 із наступними змінами):

1) частину першу статті 6 доповнити пунктом 25 такого змісту:

"25) особи, які з 24 лютого по 25 березня 2022 року відповідно до Закону України "Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України" або у складі добровільних формувань у взаємодії із Збройними Силами України, Міністерством внутрішніх справ України, Державною прикордонною службою України, Національною поліцією, Національною гвардією України, Службою безпеки України та іншими утвореними відповідно до закону військовими формуваннями та правоохоронними органами брали участь у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів.

Дія абзацу першого цього пункту не поширюється на працівників підприємств, установ, організацій, які залучалися та брали безпосередню участь у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів.

2

Рішення про надання статусу учасника бойових дій особам, зазначеним в абзаці першому цього пункту, приймається міжвідомчою комісією, утвореною центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності, членів сімей таких осіб і членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) захисників та захисниць України.

Порядок надання статусу учасника бойових дій особам, зазначеним в абзаці першому цього пункту, категорії таких осіб, а також райони проведення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, визначаються Кабінетом Міністрів України. Порядок позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, зазначених в абзаці першому цього пункту, визначає Кабінет Міністрів України.

Підставою для надання статусу учасника бойових дій особам, зазначеним в абзаці першому цього пункту, є довідка, видана командиром (начальником) військової частини (органу, підрозділу) Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Служби безпеки України та інших утворених відповідно до закону військових формувань чи правоохоронних органів, у взаємодії з якими особа сама або у складі добровільного формування брала безпосередню участь у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, про період участі у таких заходах.

У разі відсутності довідки, передбаченої абзацом п'ятим цього пункту, підставою для надання статусу учасника бойових дій особам, зазначеним в абзаці першому цього пункту, є:

свідчення (заява) не менше ніж трьох свідків (одним із яких є командир підрозділу, в зоні відповідальності якого перебувала особа або добровільне формування, у складі якого особа брала участь у здійсненні відповідних заходів) про період безпосередньої участі в здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, перебуваючи безпосередньо в районах здійснення зазначених заходів;

особам, які отримали поранення, контузію, каліцтво, що унеможливило подальше виконання ними відповідних завдань (крім випадків необережного поводження із зброєю, самокалічення), – свідчення (заява) не менше ніж двох свідків, які брали участь у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, перебуваючи

3

безпосередньо в районах здійснення зазначених заходів, про період безпосередньої участі осіб, зазначених у цьому абзаці, у таких заходах, а також медичні документи, що підтверджують отримання особою поранення, контузії, каліцтва під час безпосередньої участі у здійсненні таких заходів.

До уваги беруться свідчення (заяви) осіб, підпис на яких засвідчений нотаріально, яким встановлено статус учасника бойових дій відповідно до абзацу першого пункту 19 частини першої цієї статті та/або статусу особи з інвалідністю внаслідок війни відповідно до пункту 11 частини другої статті 7 цього Закону та які мають документальне підтвердження своєї участі у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, за період, за який вони свідчать.

До періоду безпосередньої участі особи, зазначеної в абзаці першому цього пункту, у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, включається період, підтверджений усіма свідками";

2) у статті 7:

у частині другій:

абзац третій пункту 4 викласти в такій редакції:

"від вибухових речовин, боєприпасів і військового озброєння на території проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях до 1 грудня 2014 року, з 1 грудня 2014 року до 24 лютого 2022 року – на території проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження, та в населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення, під час проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, з 24 лютого 2022 року – на території проведення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України";

доповнити пунктом 16 такого змісту:

"16) осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, у період дії воєнного стану внаслідок самооборони

4

під час виконання завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану";

у частині третій цифри "15" замінити цифрами "16";

3) у частині першій статті 10¹:

пункт 2 викласти в такій редакції:

"2) сім'ї осіб, які добровільно забезпечували (або добровільно залучалися до забезпечення) проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України (у тому числі здійснювали волонтерську діяльність), та загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час забезпечення проведення антитерористичної операції, перебуваючи безпосередньо в районах та у період її проведення, під час забезпечення здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, під час безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України (у тому числі здійснення волонтерської діяльності), перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів";

доповнити пунктом 6 такого змісту:

"6) сім'ї осіб, які загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України";

4) у частині сьомій статті 13 цифри "15" замінити цифрами "16";

5) у частині сьомій статті 15 слова і цифру "в абзацах четвертому – восьмому пункту 1" замінити словами і цифрами "у пунктах 1–6 частини першої";

6) у статті 18:

у частинах шостій, восьмій і дев'ятій цифри "10" замінити цифрами "10¹".

2. Друге речення частини тринадцятої статті 7 Закону України "Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 2–3, ст. 36 із наступними змінами) після слів "забезпечення їх здійснення" доповнити словами "під час безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та

5

інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України".

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України
М. Київ
12 січня 2023 року
№ 2864–ІХ

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України "Про співробітництво територіальних громад" щодо упорядкування окремих питань співробітництва територіальних громад

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести до Закону України "Про співробітництво територіальних громад" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 34, ст. 1167) такі зміни:

1. Частину першу статті 1 доповнити пунктом 4 такого змісту:

"4) додатковий договір про приєднання до співробітництва – погоджений усіма учасниками співробітництва правочин, яким вносяться зміни до чинного договору про співробітництво, відповідно до яких одна чи декілька заінтересованих територіальних громад приєднується до раніше організованого співробітництва, а також можуть бути передбачені зміни певних умов такого договору в частині розширення території, джерел, обсягів фінансування співробітництва, доповнення інших умов договору без зміни предмета договору та форми співробітництва".

2. У статті 4:

1) у частині першій:

у пункті 3 слова "форми власності – інфраструктурних об'єктів" замінити словами "форми власності, об'єктів інфраструктури";

у пункті 4 слова "установ та організацій – спільних інфраструктурних об'єктів" замінити словами "установ та організацій, спільних об'єктів інфраструктури";

2) доповнити частину третьою такого змісту:

"3. Співробітництво може здійснюватися в одній формі або поєднувати елементи кількох форм (договір про співробітництво з посланнями кількох форм співробітництва). До відносин сторін у договорі про співробітництво

2

з посланнями кількох форм співробітництва застосовуються положення цього Закону, що регулюють відносини, елементи яких містяться в зазначеному договорі".

3. У частині другій статті 6 слова "за рішенням сільської, селищної, міської ради" виключити.

4. Статтю 7 після частини третьої доповнити новою частиною такого змісту:

"4. Засідання комісії можуть проводитися дистанційно в режимі відеоконференції (дистанційні засідання комісії).

Порядок проведення дистанційних засідань комісії визначається відповідною комісією та повинен забезпечувати:

можливість реалізації прав членів комісії;

ідентифікацію особи, яка бере участь у засіданні комісії;

встановлення та фіксацію результатів голосування щодо кожного питання;

обов'язковість відеозапису та одночасну трансляцію на офіційних веб-сайтах усіх суб'єктів співробітництва.

Відеозапис дистанційного засідання комісії є невід'ємною частиною протоколу засідання комісії".

У зв'язку з цим частина четверта – шоста вважати відповідно частинами п'ятою – сьомою.

5. Назву і частину першу статті 8 викласти в такій редакції:

"Стаття 8. Схвалення проекту договору про співробітництво

1. Сільські, селищні, міські голови протягом 15 днів після завершення підготовки комісією проекту договору про співробітництво забезпечують внесення на розгляд відповідних рад питання про його схвалення.

Рішення про схвалення проекту договору про співробітництво приймається сільськими, селищними, міськими радами протягом 30 днів з дня внесення відповідного питання на розгляд ради".

6. Розділ II доповнити статтями 9¹ і 9² такого змісту:

"Стаття 9¹. Ініціювання приєднання до співробітництва

1. Ініціювання приєднання до співробітництва, проведення переговорів щодо його здійснення, підготовка, громадське обговорення, схвалення проекту додаткового договору про приєднання до співробітництва здійснюються територіальною громадою, яка приєднується до співробітництва, у порядку, передбаченому статтями 5–8 цього Закону.

3

Стаття 9². Додатковий договір про приєднання до співробітництва

1. Додатковий договір про приєднання до співробітництва укладається в письмовій формі сільськими, селищними, міськими головами після схвалення його проекту всіма сільськими, селищними, міськими радами, які раніше схвалили проект договору про співробітництво. Додатковий договір про приєднання до співробітництва після підписання сторонами стає невід'ємною частиною раніше укладеного договору про співробітництво.

2. Додатковий договір про приєднання до співробітництва повинен містити, зокрема:

1) найменування сільських, селищних, міських рад суб'єктів співробітництва;

2) відомості про раніше укладений договір про співробітництво (назва і предмет договору, дата його укладення);

3) умови договору про співробітництво, які змінюються та/або доповнюються у зв'язку з приєднанням нової територіальної громади (територіальних громад) до співробітництва;

4) найменування суб'єкта співробітництва, відповідального за передачу одного примірника додаткового договору центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері розвитку місцевого самоврядування, для внесення змін до реєстру про співробітництво територіальних громад;

5) порядок набрання чинності додатковим договором.

3. Примірна форма додаткового договору про приєднання до співробітництва визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері розвитку місцевого самоврядування".

7. У частині другій статті 11 слово і цифри "статтями 5–9" замінити словом і цифрами "статтями 5–8".

8. Частину другу статті 16 доповнити абзацом другим такого змісту:

"У разі узгодження між суб'єктами співробітництва фінансування заходів співробітництва може розпочинатися раніше".

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через два місяці з дня його опублікування, крім пункту 2 цього розділу, який набирає чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

2. Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо прийняття та/або оновлення нормативних актів органів виконавчої влади, що впливає з цього Закону, забезпечивши набрання ними чинності одночасно з набранням чинності цим Законом.

Президент України

м. Київ
12 січня 2023 року
№ 2867-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо упорядкування державних соціальних стандартів та державних соціальних нормативів надання послуг у сфері фізичної культури і спорту

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести зміни до таких законів України:

1. Статтю 14 Закону України "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 48, ст. 409) викласти в такій редакції:

"Стаття 14. Державні соціальні нормативи надання послуг у сфері фізичної культури і спорту

До державних соціальних нормативів надання послуг у сфері фізичної культури і спорту включаються:

перелік, мінімальні нормативи витрат (фінансування) та обсяг надання послуг у сфері фізичної культури і спорту, у тому числі безоплатних та пільгових послуг;

показники доступності та якості надання послуг у сфері фізичної культури і спорту, зокрема безоплатних та пільгових, у тому числі для осіб з інвалідністю;

нормативи забезпечення населення закладами фізичної культури і спорту та спортивними спорудами, зокрема з можливістю доступу до них осіб з інвалідністю".

2. У Законі України "Про фізичну культуру і спорт" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 7, ст. 50 із наступними змінами):

1) статтю 4 доповнити абзацом сімнадцятим такого змісту:

"забезпечення дотримання державних соціальних стандартів у сфері фізичної культури і спорту";

2

2) доповнити статтею 7¹ такого змісту:

"Стаття 7¹. Державні соціальні стандарти у сфері фізичної культури і спорту

Державні соціальні стандарти у сфері фізичної культури і спорту розробляються та затверджуються відповідно до закону";

3) у тексті Закону слова "фізкультурно-спортивні послуги" в усіх відмінках замінити словами "послуги у сфері фізичної культури і спорту" у відповідному відмінку.

3. В абзаці чотирнадцятому частини другої статті 15 Закону України "Про оренду державного та комунального майна" (Відомості Верховної Ради України, 2020 р., № 4, ст. 25; 2021 р., № 28, ст. 233) слова "фізкультурно-спортивних послуг" замінити словами "послуг у сфері фізичної культури і спорту".

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня його опублікування, крім пункту 2 цього розділу, який набирає чинності з дня опублікування цього Закону.

2. Кабінету Міністрів України забезпечити введення в дію нормативно-правових актів, що випливають із цього Закону, одночасно з набранням чинності цим Законом.

Президент України
м. Київ
12 січня 2023 року
№ 2868-IX

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України "Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ" щодо застосування сучасних підходів до профілактики, тестування і лікування ВІЛ-інфекції відповідно до керівних документів Всесвітньої організації охорони здоров'я

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести до Закону України "Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 30, ст. 274; 2014 р., № 2–3, ст. 41) такі зміни:

1. Статтю 1 викласти в такій редакції:

"Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) ВІЛ – вірус імунодефіциту людини, що зумовлює захворювання на ВІЛ-інфекцію;

2) ВІЛ-експонована дитина – дитина, яка народжена жінкою з ВІЛ-позитивним статусом і потребує медичного спостереження з моменту народження до визначення її ВІЛ-статусу;

3) ВІЛ-статус особи – стан організму особи стосовно відсутності чи наявності в ньому ВІЛ: негативний ВІЛ-статус особи характеризується відсутністю в її організмі ВІЛ; позитивний ВІЛ-статус особи характеризується наявністю в її організмі ВІЛ; невизначений (сумнівний) ВІЛ-статус особи характеризується неможливістю визначення наявності чи відсутності в організмі ВІЛ після проходження на підтверджувальному етапі діагностики; невідомий ВІЛ-статус особи характеризується відсутністю інформації про обстеження її на ВІЛ-інфекцію та результати лабораторних досліджень;

4) доконтактна профілактика – застосування антиретровірусних препаратів особами, які не інфіковані ВІЛ, але мають високий ризик інфікування, що проводиться відповідно до стандартів, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

5) дотестове інформування – надання перед проведенням тестування на ВІЛ інформації, що дає особі можливість самостійно зробити усвідомлений вибір щодо проходження тестування на ВІЛ. Дотестове інформування проводиться відповідно до стандартів, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

6) ключові групи щодо інфікування ВІЛ – групи людей, яким з урахуванням особливостей їх поведінки та поведінки їхнього оточення загрожує підвищений ризик контакту з джерелом інфікування ВІЛ і які суттєво впливають на динаміку поширення ВІЛ. Визначення та перегляд переліку таких груп на національному рівні здійснюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, з урахуванням критеріїв та рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я. На регіональному рівні органами місцевого самоврядування можуть бути визначені додаткові ключові групи щодо інфікування ВІЛ;

7) людина, яка живе з ВІЛ, – особа, в організмі якої підтверджено наявність маркерів ВІЛ з використанням лабораторних методів;

8) особа, в якій виявлено хворобу, зумовлену ВІЛ, – особа, в якій за результатами медичного та лабораторного обстеження виявлено встановлені Міжнародною класифікацією хвороб клінічні прояви хвороби, зумовленої ВІЛ;

9) партнер – статевий партнер людини, яка живе з ВІЛ, або її партнер із вживання наркотичних засобів та психотропних речовин ін'єкційним способом;

10) післятестове консультування – конфіденційне консультування після проведення тестування на ВІЛ, зміст якого визначається результатами тестування на ВІЛ. Післятестове консультування проводиться відповідно до стандартів, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

11) постконтактна профілактика – короткостроковий курс прийому антиретровірусних препаратів, метою якого є зниження ймовірності інфікування ВІЛ особи, яка зазнала підвищеного ризику такого інфікування, що проводиться відповідно до стандартів, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

3

12) самотестування на ВІЛ швидкими (експрес) тестами (самотестування) – процедура, що виконується особою власноруч та полягає у самостійному зборі і підготовці зразка із свого організму (крові чи іншого біологічного матеріалу), тестуванні отриманого зразка з використанням відповідної тест-системи та інтерпретації результатів;

13) синдром набутого імунодефіциту (СНІД) – стадія розвитку хвороби, зумовленої ВІЛ (ВІЛ-інфекція), що характеризується клінічними проявами, спричиненими глибоким ураженням імунної системи людини під впливом ВІЛ;

14) тестування на ВІЛ – комплекс послідовних дій, що включає дотестове інформування, безпосереднє тестування з метою виявлення ВІЛ, післятестове консультування, наведення людей, які живуть з ВІЛ, до послуг з профілактики, лікування та догляду, забезпечення належної якості тестування та надання правильних результатів, а також забезпечення безпечності тестування для обстежуваної особи та персоналу, який його проводить;

15) хвороби, зумовлені ВІЛ (ВІЛ-інфекція), – комплекс визначених Міжнародною класифікацією хвороб уражень організму людини, зумовлених пов'язаними з впливом ВІЛ uszkodженнями імунної системи, який на початковому етапі свого розвитку має характер стану безсимптомного носійства ВІЛ, а за умови відсутності відповідного лікування та впливу інших несприятливих для організму людини, яка живе з ВІЛ, обставин набуває клінічних проявів у вигляді різноманітних інфекційних, паразитарних захворювань, злоякісних пухлин, інших хвороб чи зумовленого ВІЛ синдрому набутого імунодефіциту".

2. Частину першу статті 2 викласти в такій редакції:

"1. Державна політика у сфері протидії поширенню хвороб, зумовлених ВІЛ, реалізується шляхом організації виконання цього Закону, інших нормативно-правових актів України, а також шляхом розроблення, фінансового та матеріального забезпечення реалізації загальнодержавних та інших програм, що передбачають здійснення заходів з профілактики поширення ВІЛ-інфекції, інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо принципів здорового та морального способу життя, духовних цінностей і відповідальної поведінки у сфері сексуальних стосунків, розроблення навчальних, просвітницьких та виховних програм із зазначених питань для середніх, професійно-технічних і вищих закладів освіти, здійснення спеціальної підготовки медичного та іншого персоналу, проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, розвиток міжнародного співробітництва у зазначеній сфері".

3. У частині першій статті 4:

1) пункти 1–7, 10, 11, 13, 14 викласти в такій редакції:

4

"1) пріоритетності в профілактиці поширення ВІЛ-інфекції інформаційно-роз'яснювальної роботи з населенням щодо принципів здорового та відповідального способу життя, духовних цінностей і відповідальної поведінки у сфері сексуальних стосунків;

2) популяризації здорового способу життя;

3) моніторингу та аналізу епідемічної ситуації, розроблення та впровадження епідеміологічно обґрунтованих заходів з контролю, профілактики та запобігання захворюванню на ВІЛ-інфекцію відповідно до порядку, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

4) доступності та належної якості тестування на ВІЛ, а також забезпечення безпечності тестування для обстежуваної особи та персоналу, який його проводить;

5) регулярного інформування населення, у тому числі через засоби масової інформації, про причини зараження, шляхи передачі ВІЛ-інфекції, важливість здорового та відповідального способу життя для запобігання інфікуванню ВІЛ, заходів та засобів профілактики захворювання на ВІЛ-інфекцію, а також про можливості діагностики та лікування;

6) включення питань щодо профілактики ВІЛ-інфекції, здорового та відповідального способу життя, духовних цінностей, відповідальної поведінки у сфері сексуальних стосунків, традиційних сімейних цінностей, лікування, догляду та підтримки людей, які живуть з ВІЛ, та їхніх близьких, а також щодо неприпустимості дискримінації таких людей та необхідності формування толерантного ставлення до них до відповідних навчальних програм для закладів освіти;

7) доступу населення до засобів профілактики, що дають змогу запобігти зараженню і поширенню ВІЛ-інфекції статевим шляхом, у тому числі доконтактної та постконтактної профілактики";

"10) вільного доступу до послуг з проведення постконтактної профілактики осіб, які мали підвищений ризик контакту з ВІЛ під час виконання професійних обов'язків, у разі сексуального насильства та в інших випадках з наданням відповідних консультативних послуг, а також доконтактної профілактики членам сімей, які проживають з ВІЛ-інфікованими особами, партнерам у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

11) вільного доступу до послуг з профілактики передачі ВІЛ-інфекції від ВІЛ-інфікованих вагітних жінок їхнім новонародженим дітям з метою скорочення до нуля (елімінації) передачі ВІЛ-інфекції від матері до дитини в Україні";

"13) реалізації послідовної політики, спрямованої на формування толерантного ставлення до людей, які належать до ключових груп щодо інфікування ВІЛ, та людей, які живуть з ВІЛ;

14) провадження інформаційної діяльності, спрямованої на формування у населення стереотипу здорового та відповідального способу життя, відповідальної поведінки у сфері сексуальних стосунків, на усвідомлення високого ризику зараження ВІЛ через сексуальні стосунки та внаслідок вживання наркотичних засобів і психотропних речовин ін'єкційним способом, на формування толерантного ставлення, а також неприпустимість дискримінації людей, які належать до ключових груп щодо інфікування ВІЛ, та людей, які живуть з ВІЛ";

2) пункти 16 і 17 виключити;

3) пункт 18 викласти в такій редакції:

"18) участі організацій різних форм власності, у тому числі громадських, благодійних, релігійних організацій та профспілок, в інформаційній роботі щодо протидії поширенню ВІЛ-інфекції, у наданні благодійної або гуманітарної допомоги, медичних і соціальних послуг, спрямованих на забезпечення лікування та профілактики ВІЛ-інфекції, догляду, підтримки та соціального захисту людей, які живуть з ВІЛ, на основі забезпечення доступу зазначених організацій у порядку, встановленому законодавством, до участі у виконанні державного замовлення на надання медичних і соціальних послуг представникам ключових груп щодо інфікування ВІЛ та людям, які живуть з ВІЛ, на конкурсних засадах";

4) доповнити пунктами 19 і 20 такого змісту:

"19) здійснення заходів з профілактики, скринінгу, діагностики ВІЛ-інфекції, у тому числі надання послуг з тестування на ВІЛ з використанням швидких (експрес) тестів за ініціативою медичного працівника, який надає медичну допомогу за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення;

20) антиретровірусними препаратами для лікування ВІЛ-інфекції, доконтактної та постконтактної профілактики, лікарськими засобами для профілактики та лікування опортуністичних інфекцій, медичними виробами для моніторингу ефективності лікування на безоплатній основі".

4. Частину першу статті 5 викласти в такій редакції:

"1. Повноваження щодо здійснення міжвідомчої координації заходів із запобігання захворюванню на ВІЛ-інфекцію покладаються на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я".

5. Статтю 6 викласти в такій редакції:

"Стаття 6. Право особи на тестування, самотестування з метою виявлення ВІЛ, умови та порядок його проведення

1. Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які проживають або перебувають на території України, незалежно від законності їх перебування та наявності документів, що посвідчують особу, мають право на проведення безоплатного тестування на ВІЛ відповідно до галузевих стандартів, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, тестування швидкими (експрес) тестами на ВІЛ та самотестування.

2. Тестування на ВІЛ осіб віком від 14 років проводиться добровільно за наявності усвідомленої інформованої згоди особи, отриманої після проведення дотестового інформування щодо особливостей тестування, його результатів і можливих наслідків, з дотриманням умов щодо конфіденційності персональних даних, у тому числі даних про стан здоров'я особи.

3. Послуги з тестування на ВІЛ дітей віком до 14 років та осіб, визнаних у встановленому законом порядку недієздатними, надаються на прохання їхніх батьків або законних представників та за наявності усвідомленої інформованої згоди. Батьки та законні представники зазначених осіб мають право бути присутніми під час проведення такого тестування, ознайомлені з його результатами та зобов'язані забезпечити збереження умов конфіденційності даних про ВІЛ-статус осіб, інтереси яких вони представляють.

Послуги з тестування на ВІЛ дітей віком до 14 років, які позбавлені батьківського піклування та перебувають під опікою у дитячих чи навчальних закладах з повним державним утриманням, надаються на прохання їхніх законних представників та за умови наявності усвідомленої письмової інформованої згоди законних представників дітей лише з метою призначення дітям лікування, догляду та підтримки у зв'язку з ВІЛ-інфекцією. Законні представники таких малолітніх осіб мають право бути ознайомлені з результатами зазначеного тестування та зобов'язані забезпечити збереження конфіденційності даних про ВІЛ-статус осіб, інтереси яких вони представляють.

4. Безоплатне тестування на ВІЛ, підготовки і видачу висновку про результати такого тестування мають право здійснювати заклади охорони здоров'я усіх форм власності та підпорядкування, фізичні особи – підприємці, які одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики та уклали договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій.

Видача висновку про результати тестування на ВІЛ здійснюється особою, якій проводилося тестування, за умови пред'явлення нею документа, що

посвідчує особу, або посвідчення про взяття на облік бездомної особи, а також батькам, законним представникам дитини віком до 14 років, якій проводилося тестування, або опікунню особи, визнаної у встановленому законом порядку недієздатною, якій проводилося тестування, за умови пред'явлення ними документів, що посвідчують особу.

5. Особа, яка пройшла тестування на ВІЛ, має право на повторне проведення безоплатного тестування у порядку, встановленому цим Законом та виданими відповідно до нього нормативними актами.

6. Порядок встановлення діагнозу ВІЛ-інфекції, алгоритм тестування, самотестування та самотестування із супроводом з метою визначення ВІЛ-статусу особи затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, відповідно до вимог галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я.

7. Самотестування здійснюється особою для самоконтролю з метою виявлення маркерів ВІЛ відповідно до інструкції до відповідної тест-системи та не може бути обов'язковим та/або примусовим.

Самотестування із супроводом здійснюється із залученням осіб, які працюють у сфері протидії поширенню хвороб, зумовлених ВІЛ, або із залученням осіб, рівних до особи, яка здійснює самотестування, за певною ознакою чи з однієї соціальної групи (консультант "рівний – рівному"). За бажанням особи, яка здійснює самотестування із супроводом, воно може бути проведено анонімно. Залучені до самотестування особи наочно демонструють процедуру проведення самотестування та інтерпретації отриманих результатів, а також можуть надавати допомогу у зборі зразка біологічного матеріалу для самотестування у особи, якій воно проводиться, за згодою такої особи. Особа, яка здійснює самотестування, має право не розкривати отримані нею результати, у тому числі особам, залученим до самотестування. Особи, залучені до самотестування, зобов'язані дотримуватися умов щодо конфіденційності персональних даних, у тому числі даних про факт звернення особи з метою проведення самотестування та отриманих результати самотестування. Особи, залучені до самотестування, перед його проведенням зобов'язані поінформувати особу про необхідність звернення до закладу охорони здоров'я для проведення тестування на ВІЛ у встановленому законодавством порядку у разі отримання такою особою позитивного результату при самотестуванні.

8. Для діагностики ВІЛ-інфекції використовуються медичні вироби, введені в обіг та експлуатацію у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порядок оцінки характеристик, що підтверджують подальшу придатність медичних виробів, визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Порядок використання медичних виробів для діагностики ВІЛ-інфекції в алгоритмі тестування з метою визначення ВІЛ-статусу особи, забезпечення оцінки ефективності алгоритму та періодичність його перегляду встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

9. Тестування, самотестування, самотестування з супроводом може здійснюватися неурядовими організаціями, які здійснюють діяльність у сфері протидії поширенню хвороб, зумовлених ВІЛ, у тому числі громадськими об'єднаннями, благодійними та релігійними організаціями. Тестування на ВІЛ здійснюється відповідно до вимог законодавства України та стандартів, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я".

6. У статті 7:

1) частини першу і другу викласти в такій редакції:

"1. Особи, в організмі якої за даними тестування виявлено ВІЛ, повідомляється про це з урахуванням вимог цього Закону щодо конфіденційності зазначеної інформації у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

2. Під час післятестового консультування працівник, який його проводить, зобов'язаний надати особі, в організмі якої за даними тестування виявлено ВІЛ, рекомендації щодо необхідності тестування її партнера (партнерів) на ВІЛ і застосування профілактичних заходів";

2) доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. За згодою особи, в організмі якої за даними тестування виявлено ВІЛ, або батьків чи інших законних представників такої особи віком до 14 років чи опікунів такої недієздатної особи стосовно неї та її сім'ї може проводитися відповідна соціальна робота, в тому числі щодо надання соціальних послуг, згідно із законодавством".

7. Статтю 8 викласти в такій редакції:

"Стаття 8. Інфекційна безпека донорської крові та її компонентів, органів, тканин та інших біологічних матеріалів людини, призначених для застосування в медичній практиці

1. Кожна донорська кров та/або компонентів крові, анатомічні матеріали донора, призначені для застосування в медичній практиці, підлягають обов'язковому лабораторному дослідженню на наявність маркерів збудників ВІЛ-інфекції з метою життя всіх необхідних заходів для захисту здоров'я реципієнтів відповідно до законодавства.

2. Трансфузія отриманої від донорів крові (її компонентів), пряме переливання крові і використання в медичній практиці отриманих від донорів

анатомічних матеріалів людини дозволяються лише після обов'язкового скринінгового лабораторного дослідження на ВІЛ-інфекцію та підтвердження відсутності збудника ВІЛ-інфекції у призначених для зазначеного використання анатомічних матеріалів.

3. У разі виникнення кризи життя особи, єдиним засобом врятування якої є термінова трансфузія крові чи компонентів крові або пряме переливання крові, за відсутності з об'єктивних причин у належний спосіб перевіреної донорської крові чи компонентів крові або обстеженої особи для здійснення прямого переливання крові, за усвідомленою інформованою згодою пацієнта або його законного представника допускається трансфузія донорської крові чи компонентів крові або пряме переливання крові від особи, перевіреної на ВІЛ-інфекцію з використанням швидких (експрес) тестів. Така трансфузія донорської крові чи компонентів крові або пряме переливання крові в обов'язковому порядку реєструється в медичній карті стаціонарного хворого з відповідним обґрунтуванням необхідності та зазначенням об'єктивних причин для відсутності у належний спосіб перевіреної донорської крові чи компонентів крові або обстеженої особи для здійснення прямого переливання крові. Заклад охорони здоров'я, що надає послугу з трансфузії донорської крові чи компонентів крові або в якому було здійснено пряме переливання крові, екстрено оповіщає про такий факт Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками та Національний трансфузіологічний центр для проведення розслідування відповідно до вимог щодо гемонагляду. Реципієнти, яким здійснено трансфузію донорської крові чи компонентів крові або пряме переливання крові від особи, перевіреної на ВІЛ-інфекцію з використанням швидких (експрес) тестів, підлягають нагляду і тестуванню на ВІЛ-інфекцію".

8. Частину першу статті 9 викласти в такій редакції:

"1. Реєстрація та облік ВІЛ-позитивних людей здійснюються відповідно до порядку епідеміологічного нагляду за ВІЛ-інфекцією, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я".

9. Статтю 10 викласти в такій редакції:

"Стаття 10. Медичне обслуговування у сфері протидії поширенню ВІЛ-інфекції

1. Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які проживають або перебувають на території України, незалежно від законності їх перебування мають право на безоплатне медичне обслуговування у зв'язку з ВІЛ-інфекцією та безоплатне забезпечення антиретровірусними препаратами для лікування ВІЛ-інфекції, доконтактної та постконтактної профілактики відповідно до державних та місцевих програм.

Порядок надання медичної допомоги людям, які живуть з ВІЛ, зокрема госпіталізації та призначення антиретровірусних препаратів, встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

2. Люди, які живуть з ВІЛ, мають право на отримання медичних послуг із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій, за умови запобігання передачі ВІЛ-інфекції від батьків майбутній дитині.

3. Забезпечення осіб антиретровірусними препаратами за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством, у тому числі гуманітарної допомоги, а також залучення до відпуску антиретровірусних препаратів суб'єктами господарювання, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з роздрібною торгівлею лікарськими засобами, здійснюється у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я".

10. Частину першу статті 11 викласти в такій редакції:

"1. Якщо післятестове консультування не привело до змін у поведінці людини, яка живе з ВІЛ, необхідних для максимального зменшення ризику передачі ВІЛ партнеру (партнерам), лікар, який надає медичні послуги такій особі у зв'язку із хворобою, зумовленою ВІЛ, може запропонувати за її згодою повідомити її партнера (партнерів) про те, що він (вона, вони) піддавався (піддавалася, піддавалися) ризику інфікування ВІЛ, та надати рекомендації щодо необхідності тестування на ВІЛ і застосування профілактичних заходів для недопущення інфікуванню ВІЛ".

11. У статті 12:

1) частину першу викласти в такій редакції:

"1. Люди, які живуть з ВІЛ, зобов'язані:

1) вживати заходів для запобігання поширенню ВІЛ-інфекції, запропонованих органами охорони здоров'я, зокрема з профілактики передачі ВІЛ від матері до дитини;

2) повідомляти осіб, які були їхніми партнерами до виявлення факту інфікування, про можливість їх інфікування ВІЛ;

3) відмовитися від донорства крові, її компонентів, інших біологічних рідин, клітин, органів і тканин для їх використання у медичній практиці";

2) частину другу виключити.

12. Статті 13–15, 18 і 19 викласти в такій редакції:

"Стаття 13. Право людей, які живуть з ВІЛ, на інформацію. Захист інформації про позитивний ВІЛ-статус особи від розголошення та розкриття третім особам

1. Усі люди, які живуть з ВІЛ, мають право на безперешкодне ознайомлення з інформацією про стан свого здоров'я, що зберігається в закладах охорони здоров'я усіх форм власності та підпорядкування, у фізичних осіб – підприємців, які одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики.

2. Усі люди, які живуть з ВІЛ, мають право бути поінформованими про послуги із забезпечення необхідної їм психологічної, соціальної та правової підтримки і за бажанням одержати таку підтримку, а також про гарантоване державою забезпечення антиретровірусними препаратами для лікування ВІЛ-інфекції, доконтактної та постконтактної профілактики.

3. Відомості про результати тестування на ВІЛ, про наявність або відсутності в особи ВІЛ-інфекції є конфіденційними та становлять лікарську таємницю. Медичні працівники зобов'язані вживати необхідних заходів для забезпечення дотримання встановленого законодавством порядку зберігання конфіденційної інформації про людей, які живуть з ВІЛ, захисту такої інформації від розголошення та розкриття третім особам. Будь-які особи, яким стала відомою інформація про результати тестування на ВІЛ, зобов'язані не розголошувати її, крім випадків, встановлених законом.

4. Передача медичним працівником відомостей, зазначених у частині третій цієї статті, дозволяється лише:

особі, стосовно якої проведено тестування, а у випадках та за умов, передбачених частиною третьою статті 6 цього Закону, – батькам чи іншим законним представникам такої особи;

іншим медичним працівникам та закладам охорони здоров'я, фізичним особам – підприємцям, які провадять господарську діяльність з медичної практики, виключно у зв'язку з наданням усіх видів медичної допомоги людям, які живуть з ВІЛ, та закладам громадського здоров'я з метою здійснення епідеміологічного нагляду за ВІЛ-інфекцією;

іншим особам – лише за рішенням суду в установлених законом випадках.

Передача відомостей, зазначених у частині третій цієї статті, іншим медичним працівникам та закладам охорони здоров'я допускається лише для цілей, пов'язаних з лікуванням хвороб, зумовлених ВІЛ, та у разі якщо поінформованість лікаря щодо ВІЛ-статусу пацієнта має істотне значення для його лікування.

5. За усвідомленою письмовою згодою людини, яка живе з ВІЛ, або її законного представника відомості про ВІЛ-статус можуть передаватися іншим особам лише в її інтересах та в обсязі, визначеному людиною, яка живе з ВІЛ, для захисту її прав і законних інтересів, надання психологічної підтримки, правової допомоги та проведення соціальної роботи, у тому числі надання соціальних послуг, якщо поінформованість щодо ВІЛ-статусу пацієнта має істотне значення для надання такої допомоги.

6. Розкриття медичним працівником відомостей про позитивний ВІЛ-статус особи партнеру (партнерам) дозволяється, якщо:

1) людина, яка живе з ВІЛ, звернулася до медичного працівника з відповідним письмово підтвердженим проханням;

2) людина, яка живе з ВІЛ, померла, знепритомніла або існує ймовірність того, що вона не опитоміє та не відновить свою здатність надавати усвідомлену інформовану згоду.

Стаття 14. Рівність перед законом та заборона дискримінації людей, які живуть з ВІЛ, та осіб, які належать до ключових груп щодо інфікування ВІЛ

1. Люди, які живуть з ВІЛ, та особи, які належать до ключових груп щодо інфікування ВІЛ, – громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах, особи, які звернулися за наданням статусу біженця та яким надано статус біженця в Україні, а також особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту, користуються всіма правами та свободами, передбаченими Конституцією та законами України, іншими нормативно-правовими актами України.

2. Держава гарантує надання всім людям, які живуть з ВІЛ, та особам, які належать до ключових груп щодо інфікування ВІЛ, рівних з іншими громадянами можливостей для реалізації їхніх прав, зокрема в частині можливості адміністративного та судового захисту своїх прав.

3. Дискримінація особи на підставі наявності в неї ВІЛ-інфекції, а також належності людини до ключових груп щодо інфікування ВІЛ забороняється.

Центральні, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи та організації усіх форм власності зобов'язані вживати заходів щодо запобігання та протидії дискримінації людей, які живуть з ВІЛ, та формування толерантного ставлення до них та до людей, які належать до ключових груп щодо інфікування ВІЛ.

Дискримінацією вважається дія або бездіяльність, що у прямий чи непрямий спосіб створює обмеження, позбавляє належних прав особу або принижує її людську гідність на підставі однієї чи кількох ознак, пов'язаних з

фактичною чи можливою наявністю в неї ВІЛ, або дає підстави віднести особу до ключових груп щодо інфікування ВІЛ.

Стаття 15. Інші права людей, які живуть з ВІЛ

1. Крім загальних прав і свобод людини і громадянина, люди, які живуть з ВІЛ, мають також право на відшкодування шкоди, пов'язаної з обмеженням їхніх прав унаслідок розголошення чи розкриття інформації про їх позитивний ВІЛ-статус.

2. Люди, які живуть з ВІЛ, можуть брати участь у пов'язаних з ВІЛ-інфекцією наукових дослідженнях, випробуваннях відповідних медичних засобів і методів, навчальному процесі, фотографуванні, відео- та кінозйомці лише за їх письмовою згодою";

"Стаття 18. Права батьків дітей, які живуть з ВІЛ

1. Батьки дітей, які живуть з ВІЛ, та особи, які їх замінюють, мають право на:

1) спільне перебування у стаціонарному відділенні лікарні з дітьми віком до 14 років із збільшенням на цей час від роботи, допомогу по тимчасовій непрацездатності по догляду за хворобою дитиною, що надається відповідно до вимог Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування";

2) одержання додаткової щорічної відпустки тривалістю 10 днів у літній чи іншій зручній для них час до досягнення дітьми 18-річного віку.

Стаття 19. Державна допомога ВІЛ-експонованим дітям до встановлення ВІЛ-статусу та дітям, які живуть з ВІЛ

1. ВІЛ-експонованим дітям до встановлення їм ВІЛ-статусу та дітям, які живуть з ВІЛ, призначається щомісячна державна допомога у розмірі та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

2. Органи місцевого самоврядування можуть приймати рішення про встановлення ВІЛ-експонованим дітям до встановлення їм ВІЛ-статусу та дітям, які живуть з ВІЛ, за рахунок коштів місцевих бюджетів додаткової допомоги або гарантій соціального захисту".

13. Частини першу і четверту статті 20 викласти в такій редакції:

"1. Власник або уповноважені ними органи закладів охорони здоров'я усіх форм власності та підпорядкування, фізичні особи – підприємці, які одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, які проводять тестування на ВІЛ або надають медичну допомогу людям, які живуть з ВІЛ, або персонал, що контактує з кров'ю чи біологічними матеріалами людини, забрудненими ними інструментарієм, обладнанням чи

14

предметами, зобов'язані забезпечити працівників необхідними засобами індивідуального захисту згідно з переліком та нормативами, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, а також організувати проведення відповідного інструктажу таких працівників щодо використання відповідних засобів індивідуального захисту";

"4. Власники або уповноважені ними органи закладів охорони здоров'я усіх форм власності та підприємства, фізичні особи – підприємці, які одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, які проводять тестування на ВІЛ або надають медичну допомогу людям, які живуть з ВІЛ, працівники яких виконують роботи, зазначені у частині першій цієї статті, зобов'язані забезпечити умови для проведення екстреної постконтактної профілактики працівникам, які від час виконання зазначених робіт отримали пошкодження шкірного покриву чи слизової оболонки внаслідок фізичного контакту із забрудненими кров'ю чи біологічними матеріалами людини інструментами, обладнанням чи іншими предметами або знаши безпосереднього відкритого фізичного контакту з кров'ю чи біологічними матеріалами людини, а також умови для проходження такими працівниками за їх бажанням тестування на ВІЛ".

14. Статтю 24 викласти в такій редакції:

"Стаття 24. Відповідальність за порушення законодавства у сфері захисту прав людей, які живуть з ВІЛ, та відповідальність за зараження ВІЛ-інфекцією іншої особи

1. Порушення законодавства у сфері запобігання поширенню ВІЛ-інфекції тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність у встановленому законом порядку".

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через шість місяців з дня набрання ним чинності, крім пунктів 2, 3 цього розділу, які набирають чинності з вводяться в дію з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

2. В абзаці другого пункту 2 розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законів України, спрямованих на підвищення доступності лікарських засобів, медичних виробів та допоміжних засобів до них, які закуповуються особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я" (Відомості Верховної Ради України, 2020 р., № 16, ст. 101) слова і цифри "до 1 квітня 2023 року" замінити словами і цифрами "протягом періоду дії воєнного стану, введеного Указом Президента України "Про введення

15

воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженого Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, та 30 місяців після його завершення чи скасування".

3. Установити, що строк дії реєстраційних посвідчень на лікарські засоби, які закуповуються особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, що діє до 1 квітня 2023 року, продовжується до введення в дію Закону України "Про лікарські засоби" від 28 липня 2022 року № 2469-IX виключно для виконання програм та здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я із внесенням відповідної інформації до Державного реєстру лікарських засобів України шляхом видачі відповідних реєстраційних посвідчень.

4. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити прийняття, перегляд і приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України
м. Київ
12 січня 2023 року
№ 2869-IX

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо застосування режиму експортного забезпечення на період дії воєнного, надзвичайного стану

Верховна Рада України постановляє:

I. Підрозділ 2 розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., №№ 13–17, ст. 112) доповнити пунктом 91 такого змісту:

"91. Установити, що до припинення чи скасування воєнного або надзвичайного стану в Україні оподаткування податком на додану вартість операцій з вивезення за межі митної території України у митному режимі експортного забезпечення, до яких відповідно до статті 19¹ Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" застосовано режим експортного забезпечення, здійснюється з урахуванням особливостей, визначених цим пунктом.

91.1. Вимогою для обов'язкової реєстрації осіб як платників податку є придбання/постачання товарів для використання в операціях, до яких застосовується режим експортного забезпечення.

91.2. Операції з вивезення за межі митної території України товарів, до яких застосовано режим експортного забезпечення, щодо яких не завершено валютний нагляд за дотриманням резидентом граничних строків розрахунків, оподатковуються за ставкою податку, визначеною пунктом 193.1 статті 193 цього Кодексу для операцій з постачання таких товарів на митній території України.

Платник податку з метою вивезення за межі митної території України товарів, до яких застосовується режим експортного забезпечення, зобов'язаний скласти податкову накладну (за ставкою податку, визначеною для операцій з постачання таких товарів на митній території України) та

2

заресструвати її в Єдиному реєстрі податкових накладних до дати подання митної декларації для митного оформлення такої операції. У такому разі подальше вивезення відповідних товарів після складення податкової накладної за ставкою, визначеною для операцій з постачання таких товарів на митній території України, не вважатиметься окремо оподаткованою операцією у розумінні підпункту "г" пункту 185.1 статті 185 цього Кодексу і не дає права на застосування передбаченої підпунктом "б" пункту 193.1 статті 193 цього Кодексу ставки податку до завершення відповідно до законодавства банком, що обслуговує платника податку, здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентом граничних строків розрахунків за відповідною операцією з експорту товарів та за умови, що різниця між фактурною та митною вартістю відповідних товарів, зазначених у митних деклараціях, на підставі яких такі товари були фактично вивезені за межі митної території України, не є від'ємною.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, надає центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, інформацію про реєстрацію податкової накладної, складеної за операцією, до якої застосовується режим експортного забезпечення, в Єдиному реєстрі податкових накладних у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

Реєстрація складеної відповідно до вимог цього підпункту податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних не може бути зупинена відповідно до вимог пункту 201.16 статті 201 цього Кодексу.

91.3. Після завершення банком, що обслуговує платника податку, здійснення валютного нагляду за дотриманням граничних строків розрахунків відповідно до законодавства України платник податків складає розрахунок коригування на підставі підпункту 91.4 цього пункту для застосування ставки, визначеної підпунктом "б" пункту 193.1 статті 193 цього Кодексу.

Банк протягом трьох робочих днів, наступних за днем завершення здійснення валютного нагляду за дотриманням граничних строків розрахунків за відповідною операцією з експорту товарів, до яких застосовано режим експортного забезпечення, передає центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, повідомлення про таке завершення у вигляді електронного документа з дотриманням вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронні довіри послуги". Порядок подання та форма повідомлення визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

3

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, не пізніше наступного робочого дня після отримання від банку повідомлення про завершення здійснення валютного нагляду за дотриманням граничних строків розрахунків за відповідною операцією з експорту товарів, до яких застосовано режим експортного забезпечення, надсилає платнику податку таке повідомлення до електронного кабінету.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, для забезпечення виконання банками вимог цього підпункту зобов'язаний надавати банкам, що обслуговують операції з експорту товарів, до яких застосовано режим експортного забезпечення, наявну у нього інформацію щодо митного оформлення операцій з експорту таких товарів, включаючи інформацію про експортера, його контрагента-нерезидента, код УКТ ЗЕД товару, що експортується.

91.4. Розрахунок коригування до податкової накладної, складеної за операцією з вивезення за межі митної території України товарів, до яких застосовується режим експортного забезпечення, складається та підлягає реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних:

а) у зв'язку із застосуванням ставки, передбаченої підпунктом "б" пункту 193.1 статті 193 цього Кодексу, – після завершення банком, що обслуговує платника податку, здійснення валютного нагляду за такою операцією відповідно до законодавства України та за умови, що різниця між фактурною та митною вартістю відповідних товарів, зазначених у митних деклараціях, на підставі яких такі товари були фактично вивезені за межі митної території України, не є від'ємною. У разі якщо операція з вивезення товарів за межі митної території України здійснювалася на підставі періодичної, спрощеної митної декларації, складання та реєстрація розрахунку коригування, зазначеного в цьому абзаці, в Єдиному реєстрі податкових накладних здійснюється не раніше наступного дня після закінчення строку, протягом якого до такої періодичної, спрощеної митної декларації може бути подана додаткова декларація, та виключно з дотриманням таких умов: платник податку подав додаткові декларації на весь обсяг товарів, переміщених за такою періодичною, спрощеною митною декларацією; банк, що обслуговує платника податку, завершив здійснення валютного нагляду за такою операцією відповідно до законодавства України; різниця між фактурною та митною вартістю відповідних товарів, зазначених у митних деклараціях, на підставі яких такі товари були фактично вивезені за межі митної території України, не є від'ємною;

б) у зв'язку із зміною кількісних або вартісних показників, якщо така зміна не призведе до зменшення бази оподаткування та ставки податку, – виключно до дати оформлення митної декларації, що засвідчує факт вивезення таких товарів за межі митної території України, оформленої відповідно до вимог митного законодавства.

4

Розрахунок коригування до податкової накладної, складеної за операцією з вивезення товарів за межі митної території України, до якої застосовується режим експортного забезпечення, складається та підлягає реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних, у разі необхідності, після подання для митного оформлення митної декларації та за умови, що внаслідок такого коригування база оподаткування не стане меншою за митну вартість, зазначену у такій митній декларації. У разі якщо операція з вивезення товарів за межі митної території України здійснювалася на підставі періодичної, спрощеної митної декларації, коригування, зазначене в цьому абзаці, здійснюється не раніше наступного дня після закінчення строку, протягом якого до такої періодичної, спрощеної митної декларації може бути подана додаткова декларація, та за умови що платник податку подав додаткові декларації на весь обсяг товарів, вивезених за межі митної території України за такою періодичною, спрощеною митною декларацією.

Реєстрація в Єдиному реєстрі податкових накладних розрахунку коригування, складеного відповідно до вимог цього підпункту, не може бути зупинена відповідно до пункту 201.16 статті 201 цього Кодексу.

91.5. У разі виникнення від'ємного значення суми, розрахованої згідно з пунктом 200.1 статті 200 цього Кодексу, за рахунок коригування податкових зобов'язань на підставі підпункту 91.4 цього пункту така сума підлягає бюджетному відшкодуванню відповідно до підпункту "б" пункту 200.4 статті 200 цього Кодексу.

91.6. Положення цього пункту не поширюються на операції платників податку з експорту товарів, щодо яких застосовано режим експортного забезпечення, у межах показника ЄЛіміт та які відповідно до Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" звільняються від обов'язку реєстрації податкової накладної за ставкою, визначеною для операцій з постачання таких товарів на митній території України. За такими операціями платники податку мають право здійснювати реєстрацію податкових накладних на підставі митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформленої відповідно до вимог митного законодавства, і операції таких платників податку оподатковуються у порядку, визначеному розділом V цього Кодексу.

Для цілей цього підпункту показник ЄЛіміт вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про зовнішньоекономічну діяльність".

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через один місяць з дня опублікування, крім підпункту 2 пункту 2 та пунктів 3–5 цього розділу, які вводяться в дію з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

2. Внести зміни до таких законів України:

1) Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 29, ст. 377 із наступними змінами) доповнити статтею 19¹ такого змісту:

"Стаття 19¹. Особливості здійснення операцій з експорту товарів у період дії воєнного, надзвичайного стану

На період дії воєнного, надзвичайного стану Кабінет Міністрів України має право запроваджувати режим експортного забезпечення з метою державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та особливостей здійснення зовнішньоекономічних операцій з експорту товарів, включених до товарних позицій 1001, 1003, 1005, 1201, 1205, 1206, 1512, 2306 згідно з УКТ ЗЕД.

Рішення Кабінету Міністрів України про запровадження режиму експортного забезпечення повинно містити: строк запровадження режиму експортного забезпечення; перелік товарів, щодо яких запроваджується режим експортного забезпечення; мінімальні експортні ціни на товари, щодо яких запроваджується режим експортного забезпечення.

Експорт товарів, щодо яких Кабінетом Міністрів України прийнято рішення про запровадження режиму експортного забезпечення, можуть здійснювати виключно суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності – платники податку на додану вартість, реєстрація яких не є пріоритетною.

Умовою вивезення у митному режимі експорту товарів, щодо яких застосовано режим експортного забезпечення, є наявність податкової накладної, зареєстрованої в Єдиному реєстрі податкових накладних за ставкою, визначеною для операцій з постачання таких товарів на митній території України.

Суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності звільняється від обов'язку реєстрації податкової накладної за ставкою, визначеною для операцій з постачання таких товарів на митній території України, у цілях вивезення у митному режимі експорту товарів, щодо яких застосовано режим експортного забезпечення, виключно за умови, що сукупна митна вартість експортованих ним протягом поточного місяця товарів, до яких відповідно до цієї статті застосовано режим експортного забезпечення, не перевищує суму показника ЄЛіміт та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, не встановлено порушення таким суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності вимог валютного законодавства протягом попередніх 12 місяців. У разі якщо сукупна митна вартість експортованих таким суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності протягом поточного місяця товарів, до яких відповідно до цієї статті застосовано режим експортного забезпечення, перевищує суму показника ЄЛіміт, експорт товарів

6

на суму такого перевищення здійснюється у загальному порядку, за умови наявності податкової накладної, зареєстрованої в Єдиному реєстрі податкових накладних за ставкою, визначеною для операцій з постачання таких товарів на митній території України.

Показник ЄЛіміт розраховується щомісячно на підставі даних, отриманих від Національного банку України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, для кожного суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, який здійснює операції з вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту товарів, щодо яких застосовано режим експортного забезпечення, та обчислюється за такою формулою:

$$\Sigma\text{Ліміт} = 1/3 \times \Sigma\text{ВалВир}, \text{ де:}$$

ЄВалВир – сума операцій платника податків – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності з вивезення товарів за межі митної території України в митному режимі експорту, зазначена у митних деклараціях, щодо яких протягом попередніх шести місяців банками, що обслуговують такого суб'єкта, відповідно до законодавства завершено здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентом граничних строків розрахунків та/або щодо яких здійснена повна попередня оплата на рахунок резидента в Україні за всю партію товару, оформлену відповідною митною декларацією, та розрахована в національній валюті України за офіційним курсом, встановленим Національним банком України на дату оформлення відповідної митної декларації.

За заявами суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, банки щомісячно (до десятого числа поточного місяця) подають до Національного банку України інформацію про показник ЄВалВир у розрізі суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Національний банк України щомісячно (до двадцятого числа поточного місяця) надсилає (у машиничному форматі з використанням механізму електронних сервісів у режимі реального часу) подану банками України інформацію про показник ЄВалВир у розрізі суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику.

Показник ЄЛіміт застосовується з першого числа місяця, наступного за місяцем, в якому центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, отримав від Національного банку України інформацію про показник ЄВалВир.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує податкову політику, надсилає до центрального органу виконавчої влади, що реалізує митну політику, інформацію про суб'єктів господарювання, щодо яких встановлено порушення валютного законодавства.

7

До операцій з експорту товарів, щодо яких застосовано режим експортного забезпечення, забороняється:

зарахування зустрічних вимог; використання рахунків резидентів, відкритих за кордоном, для отримання грошових коштів від нерезидентів; використання інших форм грошових розрахунків з нерезидентом, що не передбачають рух коштів з-за кордону на рахунки резидентів в Україні.

Кабінет Міністрів України має право встановлювати винятки та/або особливості запровадження цієї заборони для окремих товарів".

2) розділ VII "Прикінцеві положення" Закону України "Про банки і банківську діяльність" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 5–6, ст. 30 із наступними змінами) доповнити пунктом 14 такого змісту:

"14. У період дії воєнного, надзвичайного стану Національний банк України щомісячно (до двадцятого числа поточного місяця) надсилає до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, отриману від банків інформацію про показник ЄВалВир у розрізі суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Банки зобов'язані подавати до Національного банку України інформацію, визначену абзацом першим цього пункту, щомісячно (до десятого числа поточного місяця) у порядку, встановленому нормативно-правовими актами Національного банку України.

Для цілей цього пункту термін "ЄВалВир" вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про зовнішньоекономічну діяльність".

3. Кабінету Міністрів України у місячний строк з дня опублікування цього Закону:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд та приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

4. Рекомендувати Національному банку України у місячний строк з дня опублікування цього Закону привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

8

5. Установити, що до порядку підготовки та прийняття нормативно-правових актів, що приймаються на виконання вимог цього Закону, не застосовуються вимоги Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

Президент України
м. Київ
12 січня 2023 року
№ 2881-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

Сьогодні в Україні хмарно, невеликий сніг, на сході та півдні — з дощем. Температура повітря вдень 1—3 градуси морозу, в Криму — до 4 тепла. Вночі — 3—5 градусів з позначкою мінус. Нічний західний вітер вдень змінить свій напрямок на північно-західний, 7—12 м/с

■ **1648.** Розбивши польську залозу, Богдан Хмельницький захопив Микитинську Січ, де був обраний гетьманом Війська Запорозького. ■ **1918.** У Києві війська УНР остаточно придушили більшовицьке Січневе повстання. Цього дня вранці після кровопролитного кількадечного штурму козацькі загони під командуванням Симона Петлюри взяли останній оплот червоного бунту — завод «Арсенал». ■ **1920.** Помер Модест Сосенко — український художник-монументаліст, майстер релігійного та світського малярства, портретист, пейзажист, ілюстратор. ■ **1972.** Помер Микола Чеботарів — український військовий і політичний діяч, один з організаторів та керівників української контррозвідки.

СПОРТ

Перша медаль після одужання

Біатлон. Обертліллаг (Австрія). Етап Кубка IBU. Спринт.
Уперше після операції на коліні на трасу повернувся чемпіон світу-2019 Дмитро Підручний. Капітан збірної України після відновлення фінішував у першій трійці.
1. Ендре Стрьомсгейм (Норвегія, 1+1) 24:26.9.
2. Вебйорн Соерум (Норвегія, 1+1) +9.4.
3. Дмитро Підручний (Україна, 0+1) +9.8...

Перемоги «Кривбаса», «Чорноморця» і «Дніпра-1» у спарингах

Футбол. Контрольні матчі на ту-рецькому зборі.
«Кривбас» (Україна, Кривий Ріг) — «Септември» (Болгарія, Софія). **5:0. Голи:** Хомченовський, 6, Дебелко, 39, Банада, 58, Татарков, 60, Устименко, 79.
«Кривбас»: Клішук (Сарнавський, 46), Якімець (Опанасенко, 63), Віталій Вернидуб (Рябов, 61), Бескоровайний (Понедельник, 46), Стецьков, Задерака (Кораблін, 68), Банада (Семютюк, 65), Татарков (Микитишин, 63), Капіч (Карпуть, 80), Хомченовський (Шевченко, 75), Дебелко (Устименко, 46). **Тренер** — Юрій Вернидуб.

Український клуб мав величезну перевагу, що й позначилося на результаті поєдинку. Цього разу у криворіжців, як кажуть, виходило все. Вони грали з великим натхненням.

Наступний спаринг «Кривбас» проведе 8 лютого проти молдавського «Шерифа», з яким більш як рік тому працював нинішній наставник криворіжців.

«Чорноморець» (Україна, Одеса) — «Шахтар» (Казахстан, Караганда). **2:1. Голи:** Штогрін, 20, Наумець, 71 — Пайруз, 87.

«Чорноморець»: Непогодов, Селін, Салюк, Єрмаков (Гучек, 46), Пугря, Задоя (Васильєв, 64), Кузик, Брагару, Штогрін (Кубемба, 46), Бадібанга (Алефіренко, 64), Наумець (Плакса, 86). **Тренер** — Роман Григорчук.

У першому таймі «моряки» володіли ініціативою і відкрили рахунок. Після перерви вони розвинули успіх і відзначилися ще влученням.

Лише під кінець зустрічі казахстанці активізувалися і відіграли один м'яч. Але заслужено переміг «Чорноморець».

«Дніпро-1» (Україна) — «Мура» (Словенія). **2:1. Голи:** Пеглоу, 38, Сарапій, 81 — Петкович, 24.

«Дніпро-1»: Кінайрекін (Рибак, 63), Хайнер, Адамюк, Сарапій, Підлепенець (Горбунов, 46), Бабенко, Рубчинський (Бланко, 46), Піхальонк, Танчик (Пасіч, 53), Пеглоу (Назаренко, 41), Довбик. **Тренер** — Олександр Кучер.

Дніпряни здобули вольову перемогу. Вони пропустили першими. Однак Пеглоу встановив паритет, а у другій половині зустрічі Сарапій забив переможний м'яч.

Можливі повернення

Тренер «Аль-Айна» (ОАЕ) Сергій Ребров може залишити клуб. Також близький до відходу вінгер Андрій Ярмоленко.

Спеціаліст і його підопічний ведуть переговори про розірвання чинних контрактів. Перший є головним претендентом на пост наставника збірної України.

Ярмоленко має величезне бажання повернутися до київського «Динамо», за яке виступав з 2007-го по 2017 рік. Якщо повернення вінгера відбудеться, то кияни виплатять компенсацію клубу з Еміратів.

Підготував Геннадій БРАНИЦЬКИЙ.

ФРОНТ

росіяни готуються до масштабного наступу на фронті. Це підтверджує українська та іноземні розвідки. У Генштабі ЗСУ бачать всі ознаки такого сценарію. Передбачають, що важкі бої будуть за Донбас, який кремль хоче захопити до початку весни. Для рф перехід у наступ ще у лютому-березні є логічним віком можливостей, яке путінська армія спробує пробити старою хрестоматійною тактикою на «сталінській манер» — задавити масою.

Цими діями агресор намагається відбити у ЗСУ та закріпити за собою стратегічну ініціативу та зірвати спроби наших Сил оборони звільнення поки що окупованих територій.

Оглядачі Defense Express проаналізували реалізацію цього плану противника. За їхніми висновками, він є провальним. По-перше, через обраний для наступу час — ко-

роткий світловий день, «залипаючі» ґрунти, погодні умови тощо. По-друге, низький рівень оснащення мобілізованих. Мовляв, озброїти таку кількість особового складу (500 тисяч) — завдання поза межами реальності.

Проте експерти зазначають: некомплектність важким озброєнням, навіть автотранспортом, абсолютно не є для кремля стримувальним фак-

тором. Водночас визнають, що резерви для наступу у живій силі у рф справді більш ніж значні. Враховуючи всі ці фактори, а також останні наступальні дії росіян у районі Бахмута та Вугледара, аналітики змодельювали, який вигляд може мати спроба наступу ворога.

«А саме масовані піхотні штурми з мінімальним використанням бронетехніки. І лише на окремих ділянках, де намітився можливий успіх, підкріплення важкою бронетехнікою та концентрацією на них артилерійських засобів. Фактично це повторення радянських наступів зразка 1942 року із використанням аналогічних методів.

Така тактика цілком реалістична для рф з огляду на повну нечутливість до втрат та наявність лише такого «матеріалу» у вигляді чмобиків, що означає обмеження у більш довершених оперативних-тактичних діях через низьку підготовку особового складу та некомплект штатних засобів», — пишуть оглядачі Defense Express. Та додають, що провал такого наступу означає значне зменшення загальної боєздатності сил противника, і скоріш за все у російському генштабі це чудово розуміють та підготувалися й до такого сценарію, створивши у тилу доволі потужні укріплення.

Ольга ВІТЕР.

Паліативна допомога доступніша

Завдяки взаємодії Лисецької селищної ради, добровольців та благодійників стаціонарне відділення паліативної допомоги стало прихистком для літніх людей.

Із зони бойових дій важко евакуюватися і здоровим людям. А як бути літнім чи невилковно хворим? Як їм пережити бомбардування та важку дорогу в кількості кілометрів? Тому-то така категорія переселенців потребує особливої опіки.

«Від часу повномасштабного вторгнення і справді до нашої Лисецької територіальної громади переїхало багато одиноких людей літнього віку, — розповідає селищний голова Анатолій Лушак (на знімку праворуч). — Розмістити їх у Лисецькій лікарні. Задля вирішення житлових питань та подальшого медичного

супроводу благодійні фонди «Наш сокіл» та «Восток-SOS», які опікувалися переселенцями із зони бойових дій ще в лікарні, підписали меморандум про співпрацю та партнерство з Лисецькою селищною радою».

Для облаштування переселенців підійшло недиюче приміщення колишньої поліклініки. Коштом селищної ради здійснено реконструкцію даху, а ремонт закладу провели благодійники. Обладнанням та речами першої необхідності забезпечили завдяки спільному проєкту «Облаштування приязного простору для внутрішньо перемішених осіб», що його

реалізувала Агенція розвитку громад Богородчанського району за фінансової підтримки Карпатського фонду та

Fondation de France. Допомога — в рамках Проєкту підтримки надання сталих соціальних послуг для внутрішньо перемішених осіб в Західній Україні.

Отож відділення стаціонарної паліативної допомоги вже прийняло нових мешканців. Завідувачка закладу Ірина Солдатова повідомила, що тут загалом буде сорок пацієнтів. Медичні послуги для них безоплатні, задля цього Національна служба здоров'я відкрила для Лисецької лікарні пакети «Стаціонарна паліативна медична допомога дорослим та дітям» і «Мобільна паліативна медична допомога дорослим та дітям».

В урочистому відкритті відділення взяли участь начальник

ОВА Світлана Онишук, представники обласної влади, благодійних фондів та фірм-підприємців, Агенції розвитку громад Богородчанського району, адміністрації Лисецької селищної ради та лікарні.

«Після втрати житла та всього майна цим літнім людям уже немає куди повертатися, тож Лисецька громада стала для них не лише місцем прихистку, а й другою домівкою, — підсумував Анатолій Лушак. — Прагнемо огорнути їх турботою та опікою, професійним медичним доглядом».

Людмила СТРАЖНИК, Івано-Франківська область.

Фото надані Лисецькою селищною радою.

Знакова подія відкриття відділення.

Засновник — Верховна Рада України
Свідоцтво про реєстрацію періодичного
друкованого видання — КВ № 1
від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень
(крім неділі й понеділка).
Передплатні індекси та передплатна ціна
на 2023 рік

Для фізичних осіб:
40224 — 40 грн. на місяць
(5-разовий: вівторок — субота);
08775 — 35 грн. на місяць
(3-разовий: вівторок, четвер, п'ятниця).

Для підприємств і організацій:
60955 — 80 грн. на місяць
(5-разовий: вівторок — субота).
Ціна в роздрібній мережі — договірна.

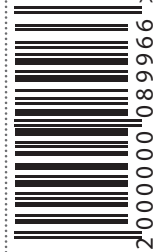
Загальний тираж 60000.

Друк:
ТОВ «Мега-Поліграф»,
04073 м. Київ,
вул. Марка Вовчка, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
www.mega-poligraf.kiev.ua

Зам. 89197

Видавець —
Державне підприємство
«Редакція газети «Голос України».
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить
з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47,
вул. Петра Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ:
для довідки — 503-68-72;
відділ реклами — 453-44-56 (факс);

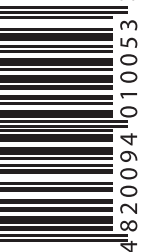
E-mail: mail@golos.com.ua —
загальний

reklama1@golos.com.ua —
відділ реклами

let@golos.com.ua — відділ листів

foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Сайт — www.golos.com.ua

Над номером працювали: Світлана ЧОРНА,
Алла ДОДАТКО.

В.о. головного редактора Сергій ДЕМСЬКИЙ.

За зміст та достовірність інформації у рекламних
публікаціях відповідальність несе рекламодавець.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Направлення матеріалів для друку в газеті є наданням
згоди автора на обробку його персональних даних.

Рукописів не повертаємо.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

При використанні наших публікацій посилання
на «Голос України» обов'язкове.

Платні матеріали.